

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Évi díj 34 korona.
Félévi díj 18 korona.

VIDÉKEN:

Évi díj 36 korona.
Félévi díj 19 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

3-betűs betűsor egyenként 30 fillér.
mindegyik sor után 15 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 162.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1908.

FELKÜLÖS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek augusztus 14.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérlők: Akiket koldusbotra parcelláztak.
A Westingshouse-gyár.
Nasztics hírtelen meggyazdagodott.
Megbukik a bankkártya.
Kossuth Ferenc túl van a veszedelmen.
Botrány az aradi gyorsonaton.
Vallottak a rétsági haramiák.
Megzavart királyi álom.
Nyár van.
Tettenért kivándorlási ügynök.
A halott becsülete.
A kormány a kerületi telepeseikért.
A katonai brutáliságok ellen.
A bőkezű milliomos.
Ferenc József automobilon.
Rákok a Neptunban.
Havas Mária asszony.
Az elcsapott udvari borsuja.
Titkok a pátriárka választásból.
Strachinó Jenő kontra Sován Péter.
Tárca: A ravnicai mészárlás.

Akiket koldusbotra parcelláztak.

Arad, augusztus 13.

Aradmegyében a közelmúltban a föld-felosztási politika, mint üzleti tevékenység, két nagyobb parcellázást eredményezett. Nem ismerjük a dolog részleteit, de szomorú sajnálkozással kell látnunk, hogy az egyik parcellázásnak már megvannak az áldozatai. Annyira válságos ezeknek a telepéseknek a helyzete, hogy a kormány saját tárcája terhére jogvédőt rendelt ki, nehogy a telepéseknek a nyomor a koldusbotot adja kezébe. Lehet, hogy az akció sikerrel jár, lehet, hogy 7-800 család belepustul a vállalkozásba: de bi-

zonyos az, hogy ezek a dolgok szomorú igazságokat hoznak napvilágra, olyanokat, melyeket a közjó érdekében nagyon sietve orvosolni kell.

A legutóbbi években egész vállalkozó csoportok keletkeztek, melyek a parcellázást üzték üzletkörüik gyanánt. Ugyanakkor, utazókkal fogják meg a szegény áldozatokat; hitegetik azzal, hogy az apró részletfizetések után olcsón jut jó földhöz, portához. A parasztembernek tudvalevően az az ideálja, ha saját földjén gazdálkodhatik, saját jószágát műveli s ha neki terem a fekete föld. Ezt a vágyakozást aknázzák ki a parcellázók. A paraszt nyakába sóznak 300-400 korona értékű földet ezekért, de részletfizetésre, mely gyakran száz évig is eltart. Amikor az üzlet megvan, a vállalat betábláztatja a vételárat, zsebre vágja a hasznát s ezzel befejezte dicsőséges működését. Jön azonban egy rossz év után a másik, a telepest nyomja a „ráta“, az adó s mi egyéb: végre tovább nem bírja a terhet. Rámegy a kis vagyonkaja, földje, jószága, kárba vész a már fizetett részletösszeg s a paraszt kikerül az utcára. Kezében a koldusbot, kész utlevél Amerikába, az elpusztulás hazájába.

Kerülős szomorú sorsa a jövő szomorú képét engedte lelki szemünk előtt elvonulni. A spekuláns telepítések ezer és ezer bűne, áldozata juttatta eszünkbe, hogy ennek az állapotnak véget kell vetni. Meg kell menteni a parasztságot a telepítési ügynökök karmaiközül. Államérdek, fontos államérdek kívánja ezt. Ha a törvényhozás a részlet-

üzletet a végrehajtási novella útján szabályozza, ha az egyéni értékrészletüzletre törvényt hozott: a parcellázás törvényi szabályozása mindegyiknél is fontosabb érdek. A magántelepítés, a mai formájában, nem egyéb, mint egy elfajult részlet-üzlet, melyben mindenki keres: az eladó, a vállalkozó, a bank, az ügyvéd, de egy biztos áldozata van és ez a *telepes*. Ennél a részletüzletnél azonban ezekről van szó, ezekről, melyeket egyenesen agyon-sujt a manipuláció.

Sürgős intézkedés szükséges. A már meglevő magántelepítéseket vizsgálja felül a kormány, a hol kell, esetleg nyújtson módot az állapotok szanálására. A jövőben pedig legyen minden parcellázás állami felügyelet alá helyezve. Részletes tervek, pénzügyi előirányzat alapján állapittassanak meg minden esetben a telepítés feltételei, melyek véglegesítéséhez kormányhatósági engedély kívántassék meg. Legyen nyilvántartás, ahol minden parcellázás munkálatai betekintheők legyenek. Szóval ne legyenek a telepések kiszolgáltatva a spekuláció eshetőségeinek. Akkor nem fog előfordulni az, hogy a telepéseket — inségükben — a kormánynak kelljen segíyezni, lesz egészséges telepítési politika, mely nem végromlásba fogja dönteni a parasztot, hanem a vagyonszerzés és jólét magvait fogja elhinteni. A most átkozott földből áldás fog szállni művelőjére s vele együtt az ország gazdaközönségére is.

A ravnicai mészárlás.

— Harminc év előtt. —

A harminckettedik számú budapesti gyalogezrednek azok a volt katonái, akik mint életerős, ifjú legények a bosnyák hadjáratban részt vettek, minden évben, úgy az idén is szokatlan kegyelettel ülik meg a farszázados és nyomorusággal telt háború emlékezetét. Az idén augusztus 13-án a ravnicai vérfürdő harminc éves évfordulóján gyűlekeznek egybe, mely alkalomra Leitner Pál, a 82-ik gyalogezred ötödik századának egykori szakaszvezetője, megírta azt a mészárlást, melynek a nyolcadik század áldozatul esett.

A bosnyák hadjárat ismeretes. Az elvakult bécsi katonai körök azt hitték, hogy egy katonabandával és egy fekete sereg a mászóval diadalmenetben meg sem állanak Szerajevóig, de alig hogy álléptek a hadoszlopok a határt, rettenetes csatolás érte őket. Háború lett, véres, gyilkos háború, a békésnek mondott kirándulásból. A bosnyák és hercegovinai rab-szolgá, a rajok csatlakozott földesurához, a péghöz, s csapataink mindenütt kétségbeesett ellentállásra találtak. Oly szervezett erőre, mely egész hadoszlopokat visszavonulásra kényszerített. És e mellett a legmakacsabb, legkegyetlenebb háború. Lásból, rejtékhelyből, lopva támadni meg a gyűlölt svábot — így hív-

ták katonáinkat. És volt a bosnyák felkelők taktikája.

Ezenek a taktikának esett áldozatul az akkor még Eszke nevet viselő ezred nyolcadik százada, mely 1878. augusztus 1-én lépte át a hercegovinai határt. A tizenharmadik hadosztálynak, melynek kötelékébe az ezred tartozott, Ivánovics István báró altábornagy volt a parancsnoka, aki úgy ismerte azt a kopár kőországot, mint a tenyerét, aki oly ügyesen vezette a hadosztályt, hogy mire a felkelők észre tértek, már az ország minden főbb helyét, Moskult, Stolacot elfoglalta.

Est a török erősséget tartotta megszállva a 32-ik gyalogezred második századja, melynek parancsnoka Haliczky őrnagy volt. Középtemető, rikácsoló hangú, negyvennegyvenöt éves ember, valódi példányképe a parádét szerető osztrák katonatiszteknek.

Az ezred legénysége sokat szenvedett a marsolás alkalmával a gyilkoló hőségtől. Szakaszokként dülték ki, tiakaszó szomjúságtól győltörve, mert az ivóvizet úgy kellett a csapat után szállítani.

Néhány nap pihenő után, augusztus 12-én lesz harminc éve, Haliczky őrnagy, szemmel tartván azt a bícs copfot, hogy a foglalkozás nélküliség a fegyver és a harcok képesség rovására megy, akárcsak a legmélységesebb békeidő lett volna, a nyolcadik század parancsnokának, Medved kapitánynak azt a parancsot adta

ki, hogy másnap háromnegyed hat órakor reggel melegen gyakorlatot tartson. A cél Lubinje.

Medved kapitány augusztus 13-án reggel riadót fuvatolt. A század a stoláci temetőben a szabad ég alatt táborozott s a negyedik szakasz hátrahagyásával, mely tábori őrségül maradt vissza, megkezdődött az „Übungsmarsch“. A század elővédének parancsnoka, Kuhlendörfer Emil tiszthelyettes, ráckevei fiú volt. Az utóvédet Péch tartalékos hadnagy vezette. Az oldalvédek kiküldetéséről a kapitány teljesen megelégedett, mely — mint a következőkben kitérünk — rettenetesen megboszulta magát.

Alig lehetek harmadfél órányira Stolációl, a rettenetesen elhanyagolt állapotban lévő út mellett egy a rómaiak idejéből származó ciszternára bukkantak, mely abban a visszagyöny országban az élővíz felfogására szolgált. Ennél a vízforgó mellett tartotta utolsó pihenőjét a század. Egy keresztény asszony vetődött oda vízért, aki figyelmeztette a kapitányt, hogy az alig félóránnyira fekvő hegyeken sor állig felfegyverzett török várja a sváb császár katonáit. Az asszony arra kérte a vezetőt, így címezte a kapitányt, hogy térjen vissza Stolácsba, mert kár ezért a sok szép fiatal katonáért.

Mikor Cseranogovác káplár, pománi fiú az asszony szavait a kapitánynak tolmácsolta, Med-

A Westinghouse-gyár.

Miért késik az alakuló közgyűlés?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Arad város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy háromszázezer korona áru részvényt jegyez egy Aradon alapítandó automobilgyár céljaira. A gyáralapításhoz a lehavrei Westinghouse gyár részvénytársaság kért magyarországi megbízottja, Kunz József mérnök úján állami és városi támogatást. A városhoz intézett kérelmében megjelölte mindazokat a gyártási ágakat, melyeket maga elé tűzött s ezek közt szerepelt a Westinghouse cég szabadalmát alkotó vasúti fék is. Ennek a szabadalomnak értéke kilencszázezer koronával értékelve mint alapítókészerepel abban a két millióban amelylyel a gyár már az idel ősszel megkezdte volna működését. Az alakuló közgyűlés végső határidejét a törvényhatóság augusztus elsejére tűzte ki. Eddig a terminusig a város kötelezettsége érvényben volt.

Az alapítók azonban elmulasztották a megjelölt időre az alakuló közgyűlés összehívását. Varjassy Lajos polgármester több ízben kezdezködött Kunz mérnöknel s a múlt héten a havrei gyár megbízásából Aradon járt Böszörményi Jenő mérnököt is figyelmeztette az augusztus elsei időpontra.

Kunz József a polgármesterhez intézett levelében, mely ma érkezett meg, arról értesíti, hogy a késedelem nem jelenti még azt, hogy az alapítók az Aradon emelendő gyár gondolatával többé nem foglalkoznának.

Azért nem hívták egybe augusztus elsejére az alakuló közgyűlést — írja a társaság magyar megbízottja — mert Drake az amerikai gyár párisi vezérigazgatója kiment Amerikába s ott tárgyal az igazgatósággal s csak augusztus végén érkezik Európába. Visszatérte után ő maga jön Magyarországra s a mulasztottakat energikus munkával pótolja. Azt hiszi — úgy mond Kunz — hogy a néhány heti késedelem nem bünteti meg a gyár létesülését.

Varjassy Lajos polgármester már felelt Kunznak. Tudtára adja, hogy ő, mint a város megbízottja, most már sem kötelezettnek, sem jogosítottnak nem tartja magát a gyáralapítás

ved százados, aki aznap fölöttébb jókedvű volt, nevére kiáltott fel:

Schmarrn! Vén asszony fecsegés az egész. Ezzel egy papíros forintot nyomott az asszony markába s virginya saivarra gyujtva, megfuvatta a trombitákat és szászával elindult.

A Stolácról Lubin-jébe vezető úton kezdődik a ravnicai hegyszoros. Ezt a keskeny hegyszorost tartotta megszállva a fölkelőknek egy körülbelül 6-800 főre menő csapata, mely a minden elővigyázat nélkül marsoló elővédet háborítatlanul engedte keresztülhaladni a hegyszoroson. De amikor a század zöme, élén Medved kapitánnyal, a szoros kellő közepére ért, a lesben guggoló felkelők, akik kitűnő Berdán és Henry-Marini féle hátultöltőkkel voltak fel-fegyverkezve, mind a két oldalról gyilkos sortűzet adtak a nyolcadik századra. A rettenetes sortűznek irrtószatos hatása volt és a halomra lött század legénységének több mint fele a földön hevert.

Medved kapitány utolsó szava schlessen (lőni) volt s halva rogyott össze. Mikor a felkelők ezt meglátták, fülsiketítő ordítással minden oldalról előrohantak és borotvaéles handzsáraikkal megkezdtek a mészárlást. A még életben maradt magyar fiúk hőiesen védtek magukat, de a túlerővel szemben hasztalan volt kétségbeesett védekezésük. A vadállatok a katonákat az elfogott elővéddel együtt lrgal-

ügyében hozott közgyűlési határozat végrehajtására. Minthogy a kereskedelmi törvényben kikötött és az aláírás befejezésétől eltelt két hónapon belül az alakuló közgyűlést nem hívták össze, forduljanak az alapítók kérelmükkel a törvényhatósági bizottság közgyűléséhez s ő ennek utasítása szerint jár el.

Nasztics

hirtelen meggazdagodott.

Európai botrány készül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 13.

Zágrábból a mai nap folyamán nem érkezett hír a nagyszerb propaganda ellen indított pörről. A jelek arra mutatnak, hogy az affért mesterségesen fújták — föl és hogy fiaskóval fog végződni.

Egy zágrábi tudósítás a következőket közli velünk arról az álláspontokról, amelyet a horvát-szerb koalíció a nagyszerb afférral szemben elfoglalt:

Zágrábban az egész dolgot nem veszik olyan komolyan, mint Budapesten. Nem pedig azért, mert a főalakja Nasztics György, aki hírhedt alak gyanánt ismeretes az egész koalíció előtt. Nasztics pénzt kapott a montenegrói kormánytól és kapott az osztrák magyar külügyminisztériumtól is. Az utóbbi időben azonban rosszul állott. Amikor Budapestre érkezett, nem volt annyi pénze, hogy szűk udvari hónap szobáját kifizesse. Később azonban megfoghatatlan módon pénzhez jutott. Kifizette saját szobáját a röpiratát, amely egy igen drága budapesti nyomdában készült és most Zágrábban a legdrágább hotelben lakik.

Az ellen, hogy az önálló szerbek valóban résztvettek forradalmi mozgalmakban, egyetlen gyanús körülmény szól: hogy Pribicevics Ádám, állítólag kompromittált volta miatt öngyilkos kísérletet követett el. A tény azonban az, hogy Pribicevics neurasténia, idegbeteg ember, egész családja beteg és ez már a tízedik öngyilkos kísérlete, úgy, hogy semmiféle konzekvenctát nem lehet venni belőle.

Zágrábból jelentik: Nasztics György tegnapi kihallgatásáról következőképp nyilatkozott:

matianul felkoncolták s a holttesteket borzalmas módon megcsunkitották. Még az igazoló rézdobozokat, melyben a katona neve és száma van beírva, is elrabolták, mert azt gondolták, hogy aranyból van.

Az utóvéd, folyton harcolva, vonult vissza s déli egy órakor érkezett Stolácrá. Haletsky őrnagy a szerencsétlenség hírére legott riadót fuvatott és az ötödik század gyorsan a mészárlás helyére vonult, de a felkelők akkor már lőtávolban voltak s még halottaikat is magukkal cipelték.

Az elesett bajtársakért 1898 augusztus hó 13 tól minden évben gyászistentiszteletet tartanak a budavári helyőrségi templomban s a 32 ik gyalogezred is kegyelettel őrzi meg a le-mészárolt katonák emlékét. Minden évben, a vérfürdő napján, a legénységi iskolában az oktató a nyolcadik századnak szomorúan végződött gyakorlómenetéről tart előadást s végezetül az abban részt vett és elesett vitézeknek névsorát felolvassa, amit a legénység álva hallgat végig.

A volt bajtársakból álló rendező bizottság 1904. évi június 12 én Stolác várától tíz kilo méternyire fekvő Ravnic mellett kegyeletes ünnep keretében emlékoszlopot leplezett le. Az emlékoszlopot Gerstenbrin Tamás kolozsvári kőfaragómester saját költségén állította fel. Venhét bajtársa sírjára, akik az ő oldala mellett küzdve estek el.

R. J.

— Az én kihallgatásom délelőtt 9 órától déli 12 óráig tartott; délután 3 órakor újra a vizsgálóbíró elé vezettek és este hat óráig tartott ott. Összesen tizenöt kérdést intézett hozzám. Ezekre abban az értelemben válaszoltam, amint a röpiratomat megírtam. Pribicevicsék kérelmét, hogy őket szabadlábra helyezzék, a törvényszék elutasította azzal a megokolással, hogy bűnös voltuk röpiratomból világosan kiderül. E szerint Pribicevics Ádám és Valerian résztvettek Belgrádban a titkos tanácskozásokon, amelyeknek célja volt, hogy Horvátországot, Szlavóliát s a megszállt tartományokat provinciák gyanánt kiszakítsák az osztrák-magyar birodalomtól és Szerbiához csatolják. A „Proket“ és az „Agrarier Tagblatt“ ellen megindítottam az eljárást rágalmazás miatt, mert ezek azt írták rólam, hogy osztrák kém vagyok. Nem lep meg a hír, hogy Péter király a londoni szerb követ útján értesítette az angol sajtót, hogy röpiratom róla valótlanságokat tartalmaz. Majd kiderül, hogy milyen terhelő adatokat tartalmaz Szerbia ellen a vizsgálat anyaga. Londonban Péter királynak késszéges szolgálja van Sted személyében, aki a szerb kormány fizetett embere. A dubical letartóztatások bizonyítékot fognak szolgáltatni, hogy Péter király és bizalmasai Ausztria Magyarország ellen aknamunkát folytattak. Ebből még európai botrány lesz. Mindazt, amit Péter királyra mondtam, készen vagyok esküvel megerősíteni.

Megbukik a bankkartell.

A Kereskedelmi Részvénytársaság felbontja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

A bankkartell, ezt a bűnös szervezkedést, mely a hatalmas nagybankok veszedelmes törekvéseinek az üzleti megnyilatkozása, alighanem komoly veszedelem fenyegeti. A kartell hivatalosan csak 10 hónap 10 ikén lépett életbe, de a bankok már most keresik a réseket, melyeken át kibújhatnak az előírt feltételek alól. Az üzletfelek tömeges felzudulása kényszeríti védekezésre, illetve a kartell kijátszására az egyes tágabb lelkiismeretű bankokat, mert igen sok tehetősebb üzletfél, ha a kartell feltételeit akarják rájuk alkalmazni, rögtön azzal fenyegeti meg a vele összeköttetésben álló bankot, hogy fölmondja a barátságot, illetve elviszi a pénzét. Ettől aztán annyira megijednek még a nagybankok is, hogy inkább kijátszzák a kartell, semhogy elveszítsék a jó „kundsáftot.“

Ezen a belső, üzleti kellemetlenségeken kívül — mint a Pesti Napló értesül — más oldalról is veszedelem fenyegeti a kartell, a mennyiben egyik nagy fővárosi pénzütemet megfujta a riadót és kilépett a bankkartell egyik alkartelljéből, a takarékbetétekre vonatkozó egyezményből. E kilépés története a következő:

A bankkartell megkötésére irányuló tárgyalásokat megelőzően a nagyobb pénzütemek, névszerint: a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, a Kereskedelmi Bank, az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár, a Magyar Országos Központi Takarékpénztár, a Magyar Leszámlatoló és Pénzváltó Bank, a Hazai Bank és a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság közösen megállapodtak abban, hogy a takarékbetéteket egységesen, vagyis egyforma kamatláb mellett kamatoztatják. Es a kartell eddig

Jól dolgozott, mert rendesen igen gyors elhatározású volt a takarékbetét kamatláb leszállításában, de igen lassu kezű volt, ha a viszonyok parancsolólag írták elő a takarékbetét kamatláb fölemelését.

Enek a gyorsaságnak köszönhetjük, hogy a betétli kartellben levő intézetek a takarékbetétet most csupán 3% százalékkal kamatoztatják. Ez a betétli kartell jól működött addig, amíg a bankkartell életbe nem lépett. Ekkor egy-két intézet követelte, hogy a nagy kartell terjedjen ki a takarékbetétekre is. Ebbe azonban a középintézetek — érthetően — nem akartak belemenni, úgy hogy a nagybankok attól félve, hogy ez a követelés fölrobbanthatná a kartellt, lemondottak erről a kívánságukról, amire a bankkartell megszületett a takarékbetétli egyezmény nélkül. Még a Jelzálog Hitelbank sem csatlakozott a takarékbetétli kartellhez, mely pedig az utóbbi időben erősen törli magát a takarékbetétek után.

Ezt az alkalmat felhasználta a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság, mely a mai nap folyamán minden indoklás nélkül tudomására hozta a takarékbetétli kartellben helyt foglaló intézeteknek, hogy az egyezményt a mai napon felbontja. A Kereskedelmi Részvénytársaságnak ez az elhatározása nagy ijedelmet idézett elő a nagybankok körében, mert a szakítás azt jelenti, hogy a Kereskedelmi Részvénytársaság a takarékbetétli kamatlábakat rögtön fölemeli 3% százalékról 4 százalékra, ami a takarékbetétli üzletének az emelkedését fogja maga után vonni.

Kossuth Ferenc

tul van a veszedelmen.

Visszatért a munkakedve.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 13.

Kossuth Ferenc tudvalevőleg Pöstyénben üdül. Alig egy hét óta használja a híres fürdőt, maris kedvező hír érkezik róla. *Kossuth Ferenc egészséges.*

Ez az nagy szó. Mert bizony nagy beteg volt, súlyos beteg. Az orvosok, most már megvaldíhatjuk, kemolyan aggódtak a nyilvánosságát inkább illuziókban ringatták, mert az igazságot fájt közölni. A csusz, amely makacsul följebb és följebb húzódtott, már-már a szívet támadta meg.

Most azonban *Kossuth tul van a veszedelmen.* A karlsbadi kúra rendbehozta a gyomrát, ami által a táplálkozás normális lett. A test-sulya nyolc kilóval apadt és így a lábak munkája megkönnyebbült. Befejezte a gyógyulási folyamatát a pöstyéni fürdő, mely megszüntette a csuzos tüneteket.

Akik legutóbb látták a minisztert, nem győznek csodálkozni a változáson, melyen átment. Járása könnyed, ruganyos és egész egyéniségét valami fiatalos acélosság önti el. A testi épülés hatása észrevehető kedélyállapotán is. Kossuth állandóan jókedvű és szemmel láthatólag kellemesen érzi magát a társaságban. A hölgyek iránt, akik nagy szeretettel és tisztelettel környékezik, nem fogy ki a kedvességéből.

Visszatért Kossuth régi munkakedve és munkabírása is. Ámbár kora érthetővé tenné, nem fárad ki egyhamar. Órák hosszat ül íróasztala mellett és intézi minisztériuma ügyeit. Annyi bizonyos, hogy a kereskedelmi minisztérium össze olyan munkahalmazt tudt a parlamentre, hogy jó időbe kerül, míg elvégzi.

Szóval az őszi politikai kampány, mely előreláthatólag igen izgalmas és fordulatosban gazdag lesz. Kossuthot szinte megújodva találja.

BOTRÁNY az aradi gyorsvonaton.

Megpofozott gavallér.

Ostrom egy szép asszony ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Az Arad—Békéscsaba közötti gyorsvonatnak utasai tegnap reggel épületes jelenetben gyönyörködhettek. Két markos férfi neki esett egy harmadiknak, akit a legjobb indulattal sem lehet még a tacsókortól elválasztottan említeni s irgalmatlanul eldönggették az extravagáns öltözkében feszengő szeladont. A humoros lefolyásu botrányról ezt a tudósítást kaptuk:

Papp J. Nicola brassói ügyvéd és fiatal felesége a tegnap délelőtti gyorsvonattal Budapest felé utaztak. Kísérelükben volt az asszonynak unokaöccse egy oláh jogász is, aki Aradon csatlakozott hozzájuk.

Az ügyvéd első osztályú fülkében u'asott hozátartozóival együtt s időnként a két férfi rövid időre be-benézett az ékező kocsiába is. Egy ilyen alkalommal észrevette az asszony, aki egyedül maradt a fülkében, hogy egy 19—20 esztendősi fiatalember odaszemtelenkedik fülkéjének ajtójához s feltűnően fixirozni kezd. Az asszony, hogy meneküljön a tolakodótól, becsukta az ajtót, de tapasztalni kellett, hogy ez mitse hisznál, mert a kis tacsó ott döngölt tovább is az ajtó előtt.

Egynéhányszor megisméltődött ez. Mindig akkor, midőn az ügyvéd és rokona az ékezőkocsiba mentek. Később aztán elmondotta a dolgot Pappné a férjének, aki nyomban a gyermekember fölkeresésére indult, de nem talált rá.

Kétegyházan Pappné kijött a folyosóra. Alig időzött ott egy-két percig s már megint mellette termett a szeladon. Ezuttal szemtelenebb és vakmerőbb volt, mert egészen oda ment az asszony mellé s megszólította:

— Édes, nem unatkozik? Miga nagyon „rokonszenves” nekem...

Pappné fő ingerelte ez a hal'alan bátorság.

— Hogy merészkedik megszólítani és ilyen hangon beszélni velem? — kiáltott a derék gavallér felé.

Kifakadása azonban nem hatott. A szeladon tovább is mellette maradt s mosolyogva pödörte bajuszát.

Ebben a pillanatban jöttek át az ékezőből férje és unokaöccse is, akik megtalálták Pappné kiáltását. Az ügyvéd nyomban átlátta a helyzetet s fölön ragadta az ifjút. Ugyanekkor hatalmas pofont is adott. A bajba került szeladon védekezni próbált s revolvert húzott elő a zsebéből. Használni azonban nem használhatta a fegyvert, mert az asszony unokaöccse kicsavarta azt a kezéből s mielőtt még észreérhetett volna, végighúzott az arcán sétapálcájával. Az ülegek kereszttüzébe vett szeladon nagy kiáltozással elérte azt, hogy a vonat utasai összeszaladtak s megmentették őt a további bántalmazásoktól.

A jeles ifjú Békéscsabán leszállott a vonatról s táviratlag intézkedett, hogy két budapesti barátja lovagias elégtételt kérjen Papp J. Nicoleától és rokonától.

Vallottak a rétsági haramiák.

Elfogták a negyedik merénylőt is.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 13.

A rétsági merénylők már a tescheni rendőrség fogházában ülnek. Kézrekerítésük egy vasuti alkalmazott és egy rendőr éberségének köszönhető, akik megfogják kapni a vasutépítő-vállalat által kitűzött háromezer korona jutalmat is. A pestvidéki törvényszék vizsgálóbírája már kiadta az elfogató parancsot a letartóztatott munkások ellen, akiket Budapestre fognak szállítani. A merénylők beismerik tettüket, de tagadják, hogy ölni akartak. A tegnapi nap folyamán sikerült a merénylet negyedik tettesét is elfogni.

A Teschenben elfogott *Orlics György, Marovics Markó és Grolics Mihály* vasuti munkások ellen *Aczel dr. vizsgálóbíró* a pestvidéki kir. ügyészségnek indítványa alapján gyilkosság kísérletével párosult rablás büntetése miatt *elfogató parancs kibocsátását rendelte el.* A vizsgálóbíró határozatának indoklásában elmondja, hogy az aug. 1 én reggel 6 órakor a Nogradverőce és Katalin pusztá közötti törvényhatósági úton a *Grün és Bilfinger* mannheimi vasutépítő cég egyik tulajdonosa, *Grün Ákos* és hivatalnok, *Mózer Antal* ellen elkövetett rablógyilkossági kísérlet tettszerű a nyomozat *Allschach* Manó tanu vallomása alapján kezdettől fogva a vállalatnál dolgozó horvát és szerb munkásokat vette gyanuba.

Egy, a nyomozó csendőrség által őrzetben tartott munkás a most elfogott *Marovicsra* vonatkozólag elmondta, hogy július 15 én ezzel együtt ő is bejött a fővárosba, ahol *Marovics* egy lebuji korcsmában több gyanús emberrel jött össze. A fővárosban *Marovics* mindössze 24 óráig tartózkodott s ekkor *Brennbányára* ment. A váci rendőrkapitány megkeresésére az államrendőrség most ezen lebuji korcsmát nyomozza, hogy megállapítsa, kikkel jött össze *Marovics*.

A vizsgálóbíró ma d. e. 499. szám alatt küldte el a tescheni k. k. Kreiserichtnek az elfogató parancsot azal a kérelemmel, hogy az ott előzetes letartóztatásba vett három horvát munkást a sürgősen megindítandó kiadatási eljárás befejezéseig tartva fogva. Addig is hallgassa ki a hivatalosan megküldött tényállás tekintetében, különös tekintettel arra, hogy voltak-e társaik a bűncselekmény elkövetésében, ezek hova menekültek, merre vették szökésük útját. Egyben pedig kérte a vizsgálóbíró, hogy a bűnjelt képező lefogalt 17670 koronát a Kreisericht küldje be.

A rablógyilkosok elfogatásáról *Teschenből* a következő részleteket jelentik:

A merénylők nem a vasuti peronon, hanem az állomás közelében voltak, ahol az egyiknek kiszakadt a bőrdudja és több száz vadonatny 5-koronás hullott ki belőle a földre. Nagy csődület támadt és többen segítettek a pénz összeszedésében. Közben az egyik vasuti alkalmazott figyelmeztette a dologra a közelben posztoló rendőrt, aki odajött és igazolásra szólította fel a munkásokat. Ezek kijelentették, hogy ők Horvátországból jönnek, ne zavarja őket, mert lekésnek a vonatról. A következő pillanatban két munkás futásnak eredt, a másik kettő pedig revolverrel akarta ártalmatlanná tenni a rendőrt, de csak a levegőbe lőttek. Ezeket a tömeg segítségével letartóztatták és bekísérték a rendőrség fogházába. A menekülők közül az egyiknek a tömeg útját állta és el-

fogta, a másikat sikerült meg szabadulni. Tegnap reggel azonban egy kis szállási faluban ezt is elfogták. A menekülő munkás ugyanis egy tanyán tejet vásárolt és egy ötven koronás bankóval akart fizetni. Ez gyanút keltett, a tejet árusító paraszt a szendőrségre ment, amely a munkást letartóztatta. Csakhamar kiderült, hogy ő a rétségi rablógyilkosság negyedik tettese.

A verőcei vasutvállalat tudvalevőleg háromszor koronát tűzött ki annak, aki a merénylőket kézrekeríti. Valószínű, hogy ezt az összeget a vasuti alkalmazott és a rendőr között osztják meg, akik először érdeklődtek az ötkoronások eredete felől. Érdekes, hogy mindkettő magyar származású ember.

A rablók Teschen egyik tizedrangú kávéházában egy magyar származású kasszánővel ismerkedtek meg és vele mulattak. Az egyik merénylő annyira beleszeretett a lányba, hogy magával akarta vinni Amerikába. Az állomásen a három munkással együtt letartóztatták a lányt is, aki már utra készen állott, miután azonban kiderült, hogy a gyilkos merényletben semmi része sincs, szabadon bocsátották.

Az elfogott munkások rávallottak két munkásra, akik még ma is a vállalatnál vannak, hogy őket is felszólították, segédkezzenek a merényletben, de ezek visszautasították az ajánlatot. Most ellenük is büntető eljárás indítanak bűnpalástolás miatt.

Teschenből jelentik: A vizsgálóbíró ma kihallgatta az egyik elfogott horvát származású merénylőt, *Orlics Györgyöt, aki beismerő vallomást tett.* Elmondotta, hogy három társával együtt ő követte el a rablómerényletet, de a szellemi szerző Marovics volt, aki már régebben felszólította erre a vasuti vállalat két másik munkását, ezek azonban nem mentek bele a dologba. Azután őt és társait nyerte meg terróval, de ők nem akarták megölni sem Grünt, sem Mószert, nem is volt erre alkalmas fegyverük, mert a pisztolyuk rossz volt és régi, Pesten vásárolták a Teleky utcában.

A husángok, amelyeket velük vittek a merénylethez, arra szolgáltak, hogy a kocsiban ülőket ártalmatlanná tegyék.

Azuán elmondotta, hogy Marovics és Drlics összevesztek a szákmány felett. Marovics ugyanis az egész uton szidta Drlicset, mert az osztzkodásnál megrövidítette. Eért Drlics Horvátországon keresztül utazásuk alatt a belovári rendőrkapitányságnak egy névtelen levelet írt, amelyben bejelenti, hogy a vácrétségi merénylet egyik tettesét Marovicnak hívják. A többiek meg is haragudtak rá e miatt, mert félték, hogy a levél nyomán őket is fel fogják fűszerezni.

Az ési ülészek. Budapestről jelentik: A parlament tudvalevőleg szeptember 23-án ül újra össze. Ezen a napon csak formális ülés lesz, amelyen meg fogják állapítani a legközelebbi ülés napirendjét. Mindenekelőtt a delegátusokat fogják megválasztani, mire a pénzügyminiszter bejelenti az 1909. évi állami költségvetést. A kormány többi tagjai is fognak törvényjavaslatokat előterjeszteni, amelyeket, úgy mint a költségvetést, bizottságokhoz fognak utasítani. Szeptember végén összeülnek a delegációk, amelyek tartama alatt a Ház szünetelni fog. Érdeklődés munkába a Ház csak október második felében fog belefogni. Mindjárt az első ülésen, egyiken *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter elő fogja terjeszteni a választói reformot, melyet egy külön bizottsághoz fognak utasítani. Október végén a Ház be fog a költségvetés tárgyalásába, melylyel az új

késszabály értelmében meghosszabbítható ülésekben 3-4 hét alatt okvetlenül el fognak közeledni. A választási reform a legjobb esetben csak a tavasszal kerül a Ház plénuma elé.

Megzavart királyi álmom.

A Times az ischli tanácskozásról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 13

Edvárd angol királynak ischli látogatása királyunknál irányadó körök véleménye szerint eltér az eddigi udvarias és inkább családi jellegű találkozásoktól. Hivatalos fogadtatásban Anglia uralkodója most részesült először Ischlben. Már ez is bizonyítéka annak, hogy Edvárd király mostani látogatása erősen politikai jellegű volt, aminek különben súlyt kölcsönöz az is, hogy Sir Charles Hardinge, az angol külügyek államtitkárja is elkísérte uralkodóját. *Aerenthal* báró külügyminiszter már hosszabb ideig tanácskozott is Sir Charles Hardingével a Balkán-kérdésről, mely ma főleg a törökországi események miatt elsőrangú kérdés Európa diplomáciájában.

Az ischli királylátogatásnak egy kellemetlen, de nem politikai jellegű epizódja is volt, melyet a polgárság lojális érzelmeinek turbulenciája okozott.

Ejjel az Erzsébet-szálloda előtt, melyben Edvárd király lakik — mint *Ischl*-ből jelentik — kis epizód játszódott le. Ejjél felé az ischli zenekar, mely résztvevett az éjjeli ünnepen, megjelent a szálló előtt, hogy a királyi vendégnek szerenádát adjon. A király egy kártyaparti után visszavonult lakosztályába és már ágyban volt, amikor a szálloda előtt hirtelen felcsendültek a „*God save the King*” angol himnusz hangjai. A hangszerek teljes erővel harsogtak bele a himnusz az éjszaka csendjébe, amikor az ablaknál megjelent a kíséret egyik tagja és felkérte a zenekart, hogy lojális érzelmeiknek megnyilvánítását tegyék át egy másik órára, amikor a király álmát nem zavarja. Egy udvari hivatalnok lement a zenészek közé és felszólította őket, hogy a zenét azonnal hagyják abba és engedjék a királyt aludni. A zene erre hirtelen elnémult, a zenészek hónaik alá kapták a hangszereket és hazamentek.

Ujabb távirat jelenti: *Edvárd* király ma délelőtt tíz órakor *Ischl*-ből *Marienbad*-ba utazott. A király kikísérte vendégét a pályaudvarra.

A Times *Aerenthal* báró külügyminiszternek Sir Charles Hardinge államtitkárral folytatott tanácskozásával foglalkozván, azt írja: Urvendtes az a biztosítás, hogy az osztrák-magyar kormány teljesen egyetért a török reformátorok azon óhajlásával, hogy magas céljait elnyerésére meg legyen minden kielégülése. Soha sem kértünk abban, hogy Bécsben örömmel vennék, ha Törökországban nagy reformokat vívának keresztül. A reorganizáció folyamata alatt sok terv teljesületlen marad és talán az az ok, amely miatt az utóbbi időben oly keveset hallottunk a vasutépítések teréről, holott azt megelőzőleg aggodalmas érdeklődést keltettek. A miniszterek tegnapi eszmecsereje, valamint a két uralkodó szívélyes találkozója hozzájárul ahhoz, hogy a mai kényes helyzetben a kölcsönös megértés megkönnyítések és az államoknak a béke fenntartására irányuló óhajja megszálladjon.

NYÁR VAN.

*

A kúrák betege.

Schlagfertig betegem, köhögve megjelent ma a rendes kávéházában. Minthogy régen nem látták, kérdésekkel ostromolták meg:

— Hol volt, honnét jön?

— Egy kis körutazásról, amelyet összekötöttem az orvosaim által ajánlott *kurdokkal*.

(Barátunk rettenetes állapotban volt. Fekete szemüveget hordott. Botra támaszkodva állott. Dadogott és köhögött.)

— És sikerültek a kúrák?

— Amint látja. A dolog úgy kezdődött, hogy álmatlanság gyötört és az orvosom konstataulta, hogy ideges gyomorbajom van. Erre *napkurát* rendelt. Naponta két órai nap kurát. Tehát elmentem. Meg volt a kurához a receptem, de nem volt nap. Néha egy hétig se volt két órának és a gyógyszerárakban is hiába kértem napot. Különben a bécsi orvos már azt mondta, hogy a napkúra nem ér semmit vizkúra nélkül, amely mellett ha nincs nap, alkalmazni lehet anélkül egyszerűen a *levegőkúrát*. De az első hétfőn, mikor hozzá akartam fogni és elindulok, az ápoló elébe áll, lefog és lehuzza a cipőmet, meg a harisnyámat. „Mi ez?” Kérdezem megdöbbenve. „*Ez a Kneipp-kúra*” — feleli, ez hozzá tartozik a levegő kurához. Reggelizni akarok: kávéval rendelek, de nem hoznak, hanem hoznak egy köcsög aludttejet, leszűrlik róla a savót és ideadják nekem. Mert egy hétig velejár a *savókúra*, amelyik megelőzi a *karlsbadi kúrát*. Jól van, mondom, de egy ramstekhez csak van jogom. Hohó! Még nem vagyunk ott. Most a *fogyókúránál* vagyunk, majd azután lesz szerencsénk a *hizlaló kúrához*. Gondolom, miért csúfadjuk a fogyókúrát, ha a régen *hizlaló kúrát* kell rendezni: nem egyszerűbb e megmaradni a hizlalt állapotban.

De nem tiltakozhattam, mert jött egy tornaember és különböző bolond ugrásokat, fejforgatásokat, láb- és kézficamokat mutatott, amelyeket utána kellett csinálnom, mivelhogy ez a *Mein Sistem kúra*. Ezek délelőtt történtek. Délután egészen levetkőztettek és ráültettek egy bőrrel bevent játéklóra, amely egyszerre mozogni kezdett és úgy éreztem, mintha tüpárna lennék és egy millió varrótű szúrának belém. Ez a *villamos-kúra* volt. Nagyon el voltam fáradva és délután négy órakor már hiába erőlködtem, nem jutott eszembe, hogy mit csináltam reggel nyolc órától kezdve. Ekkor vagy tíz füzetet tettem elé, amelyekből fennhangon kellett kérdéseket és feleleteket, összefüggéstelen szavakat és számokat olvasnom, mert konstataltam, hogy az *emlékezőtehetség kúrára* is szükségem van. Otthon be akartam tenni az ablakot, mert jéges esett és akkor látom, hogy nincs ablak, mivelhogy a *hattenlejtgebene kúra* okából leszedték az ablakokat. Szerettem volna egy kicsit lapokat olvasni a kurszalomban, de nem engedtek, kivettek esőben, sárban és felaszgáltak egy hegyre, mert ki volt mérve rám a *hegymászó kúra*. Már kedvem lett volna visszamenni, ámde a hegy tetején megállítottak, nehogy elmulassam a *holdvilág kúrát*. A tüdőm rettenetes állapotba jutott, néha egy-két óráig köhögtem. Ez ellen *belélegzési kúrát* rendelték. Azonban a *Kneipp-kúra* alatt köszvényt kaptam a lábamba, mire rászoritottak az *iszapkurára*. A fejem úgy zugott, mintha kalapáccsal ütögetnék és erre megkaptam a *Priznits kúrát*.

— És most mit csinál ön? — kérdeztük részvétellel.

— Mit? Most nem tudom. Hazajöttem, mivelhogy az bizonyos, hogy sohasem voltam oly beteg, mint a sok kúra után. Es azon gondolkodtam: *Egekúra!* mi lesz velem? Minden munkára képtelen vagyok és más nem segíthet rajtam, mint egy *szine kúra*.

A kormány a kerülosi telepesekért.

A parcellázási botrány

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, augusztus 13.

A kerülosi telepesek ügyében jelentős fordulat állott be. Annak idején megírtuk, hogy háromszázhusz színmagyar családot a tönkretetés veszedelme fenyegeti, mert araa 7200 holdnyi birtokra, amelyet parcellázás útján a telepesek megvettek, árverés van kitűzve. Most a földmívelésügyi miniszterium pártfogásába vette a szorongatott helyzetben levő telepeseket és érdekeik képviselőit *ingyenes jogvédőül* Czédly Károly dr. aradi ügyvédet nevezte ki. Ezt dobszó útján adták a község lakosainak tudtára. Czédly dr. a mai nap folyamán már el is utazott Kerülosra, ahol a telepesekekkel érintkezésbe fog lépni az ügy rendezése iránt.

A tekintélyes nagyságú birtok azelőtt Sigray József gróf és neje tulajdona volt, akitől körülbelül egy évvel ezelőtt Világossy József budapesti ügyvéd és Pap József szegedi ügynök vették meg. A birtok vételára 4.400.000 korona volt, amelynek egyharmada erejéig a vevők váltókat adtak, a vételár kétharmad része pedig az ingatlanokat jelzálogként terheli. A két tulajdonos a birtokot parcellázta és több mint háromszáz, nagyobb részt csanádme gyei embernek adta el.

Az ingatlanra első helyen a budapesti Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank javára két millió korona van bekebelezve; de ezenkívül egyéb terhek is állnak fenn más intézeteknél. A Leszámitoló Bank a kölcsönt ez év elején váratlanul felmondta és a birtok tulajdonosait beperelte, azután végrehajtást kért ellenük, majd július elején az ingatlanokra és a rajtuk álló épületekre árverést kért. A kisjenői járásbíró az árverést 875.854 korona kikiáltási árban elrendelte és annak megtartására ez év október hó 9 ik napját rendelte.

A telepesek kétségbeesetten futkostak Világossyhoz, akinek ők a vételárát részint készpénzben, részint váltóban az ingatlanok megvásárlása alkalmával kifizették és aki akkor megnyugtatta őket, hogy a birtokot terhelő kölcsönösszegek törlesztése az ő kötelességét képezi. Ha ugyanis Világossy a hirdetményben megjelölt terminusig a bank követelését bármi módon nem rendezi, a földet a jelenlegi tulajdonosokra való tekintet nélkül elárverezik és aki az árverésen a birtokot megveszi, a vételár lefizetése után nyomban birtokba helyezést kérhet és kidobhatja földeskről a telepeseket, akik így teljesen koldusbotra jutnának.

A bajba jutott háromszáz család érdekében Váradhelyi Dezső, a pécskai kerület országgyűlési képviselője több megyebeli képviselőtársával együtt már hosszabb idő óta hathatósan fáradozott és közbenjárta a kormánynál. A földmívelésügyi miniszterium eleinte averzióval viseltetett az ügy iránt, most azonban idejét látta a közbelépésnek, annál is inkább, mert a telepesek a mentő akció megkezdése esetére tömeges kivándor-

lást emlegettek. A kormány intervenciója valószínűleg oda irányul, hogy az állam meg fogja venni a földet és továbbra is a telepesek tulajdonában hagyja.

Az elcsapott udvarló bosszúja.

Beváltotta ígértét.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 13.

Budapesten a Birkocsis utca 26. száma alatt van Klein Henrik szílvarkasszópóka gyára, ahol ma délelőtti világos nappal egy féltékenykedő munkás a kedvesén tiz késszurást ejtett. A leány eszméletlenül összeesett, a fölépüléséhez nincsen remény. A merénylő, amikor látta, hogy kedvesét a vér elborította — megszökött.

A nevezett helyen — mint fővárosi tudósítónk jelentí — már három éve alkalmazásban volt a huszonhét éves Sveta Mariska és a huszonhárom éves Novák József. Es utóbbi skatulyaszabási minőségben volt a gyárban alkalmazva. A leánynyal közös háztartásban élt egy ideig, de a nő az erőszakoskodó, korbély emberrel nem tudott együtt élni és Novákot elhagyta.

Amióta a leány a faképnél hagyta a férfit, ez folyton zaklatta a leányt. Jöjjön lakni vele, — mondta — különben nagy baj lesz. Ott is vett lakást, abban a hában, az Arany János utca 4. szám alatt, ahol Sveta Mariska lakott. Az üldözött leány el akart menni a hásból és a gyárat is el akarta hagyni, hogy megszabadulhasson a suhanc fenyegetődzéseitől.

Ma délelőtti Novák József későn ment a gyárba. A leányt olyan ürügy alatt hívta a munkahelyiség hátsó részébe, hogy ott skatulyákat oszt ki neki ragasztás céljából.

A helyiségben egy 18 éves munkásleányka is tartózkodott, Ambró Irma, akit Novák kiküldött. A leányka azonban rosszat sejtve, visszavetett. Akkor látta, hogy a leányt a férfi fojtogatja. A kis leány sikoltani kezdett, de akkor Novák már elővette elrejtett kését a fiókjából és azzal kilenc életveszélyes szurást ejtett a leányon.

Mig a munkások és munkásnők a vérengzés színhelyére jöttek, addig Novák József elfutott.

A Ferenc körút felé futott. Nyomában és előtte egy csomó ember, akiken késsel hadonászva törte magát keresztül. Csak a Tavassmező-utcában sikerült őt elfogni, ahol az elfogóján is ejtett könnyebb sérüléseket.

A leány mindeztideig nem jött eszmélethez. A Rókus kórházba szállították a mentők. A vérengző embert letartóztatták.

TANÜGY.

(—) Az aradi állami iskolák gondnoksága. Az Aradon épült és szeptember hónapban megnyíló hat állami elemi iskola gondnoksága a napokban megalakul. Károlyi Gyula gróf főispán a gondnokság elnökevé Művek Lajos drt, al-elnökévé Kovács Vincét nevezte ki. A gondnoksági tisztség hat évig tart. Hivatalból tagjai: a polgármester, az egyes felekezetek lelkesek, az iskolák igazgatói, a tanítótestület két képviselője és tiszti főorvos. Kinevezett tagok: Neuman Károly dr., Rámer István, Csepella György, Bene Gyula, Gutzjahn Mihály, Szathmáry János, Nagy Kálmán, Reinhardt Kálmán, Rosenberg Miksa dr. és Márai Mátyás. A törvényhatósági bizottság által választott tagok: Andrányi Károly, Barabás Béla dr., Lukácsy Lajos, Müller Károly, Nesnera Aladár, Ottenberg Tivadar, Révész Adolf, Bing Lajos, Steiner Ferenc, Szántay Béla, Tabakovics Emil és Walder Gyula.

Sztrachinó Jenő kontra Sován Péter.

*
Dráma a „Nyílttérben.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, augusztus 13.

A járásbíróság sorompól előtt jegyzeték fel ezt a megrázó, csattanó, szomorú históriát.

Az elnök beszólltatja a vádlottat és a nacionálé megállapítása után ráolvassa a vádat:

— On a hivatali kollegáját, Sován Pétert úgy vágta képen, hogy a mentők vitték el.

— Ugyvan! — felelt a vádlott önértzetesen.

— És hol ütötte meg?

— Az arcán.

— Igen, de hol ütötte meg az arcán?

— Az utcán.

— Ugy, hogy a mentők vitték el?

— Ugy.

— Adja elő, hogy történt a dolog.

— Nagyságos elnök ur, az eset a következő: Sován engem egyszerűen kitaszított a társadalomból. Lehetetlené tett. Tönkretett. Eltaposott. Megölt. Hogy még élek, az csak az Istennek különös csudája. Sován az oka, hogy én ma hírhedtebb alak vagyok, mint az aradi aszfalt, hogy én már többé nem foglalhatok helyet a művelt családok asztalán. Amint már tudni méltóztatik, én Sztrachinó Jenő sójvédői körlovas vagyok. Világéletemben szolid ember voltam. Szeszt nem iszom. A nőket elkerülöm.

Az irodában csak rózsafülnak neveztek. Főnökeim rajongtak értem. A lanyos anyák rólam álmodtak. Vőlegény lettem és a vitorlámat a boldogság szele dagasztotta. Már csak napok kérdése volt, hogy bevezek a tünhely melegébe. És nem eveztem be. Egy délelőtti beront hozzám a főnököm: — „Sztrachinó, maga a legnagyobb jessulta az egész világon. Ha maga egy hitvány fráter, legalább ne huncogjon vele. Píuj!” — És a „píuj” majd megörjített.

Nem tudtam elképzelni, — lihegte tovább Sztrachinó — mi történhetett. Főnököm becsapta az ajtót és én éreztem, hogy mint sójvédői körlovas erősen ingadozom a nyergemben. Rémülten sírtam a menyasszonyom családijához. Megakartam kérni a leendő apósomat, hogy beszéljen a főnökömmel. De itt még nagyobb meglepetés várt reám. Menyasszonyom anyja fogadott: — „Gazember, csirkefogó, selyemfü!” — Tetszik ezt érteni? Én, a rózsafü, selyemfü lettem. Az anyósom mondta: — „Be ne tegye ide többé a lábát, röpök, mert kidobatom. Píuj!” — És a második „píuj” már a szívembe nyílt. Azután berontott az apósom: — „Mars ki akasztófa-virág!” Azután a menyasszonyom bátyja következett: — „Ha még egyszer itt megláttam, ezzel a revolverrel úgy kilúkasztom, mint egy autobusz jegyet!” — A szomszéd szobában megjelent a menyasszonyom is. Csak ennyit mondott: Píuj! — És a harmadik „píuj” fájt legjobban.

Kétségbeesetten távoztam. A kávéházba mentem, ahol együtt voltak a barátaim: — „Itt jön az öreg csibész!” — ujjongott valamennyi és el voltak tölem ragadtatva. Észrevettem, hogy valami újságírkét bujnak. Kitéptem az egyik kezéből a lapot. Tessék, itt van. Itt vagyok a hirdetések közt. Szubly Máté dr. reklámjában: „Hálatelt szívvel köszönöm orvos ur jószágát, mely visszaadott az életnek. Ifjúkoromban a legundorítóbb kicsapongásokat követtem el és már-már tönkretett a sok nyavalya. On visszaadta elvesztett ifjúságomat,

örömet és lehetővé tette, hogy mint vőlegény siessek az oltárhoz gyönyörű arámmal. Hála! Hála! Hála! Hála! Sztrachinó Jenő."

Einök ur, az én nevemet nem lehet elfelejteni. Sztrachinó emberben csak egy van, az én vagyok. Vasbottal rohantam Szubly dr. hoz. O ártatlan, őt beugratták. Sován Péter ugratta be. Felismerem az írást. Ezért vágtam képen az utcán úgy, hogy a mentők vitték el.

Sztrachinót felmentették.

A katonai brutalitások ellen.

A hadügyminiszter titkos rendelete.

Kitüntetések a császári jubileumra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13

Két érdekes katonai eseményről kapunk értesítést. Az egyik egy nagyszabású és nagyjelentőségű katonai reform életbe lépése, a másik a legfelsőbb hadurnak hadserege iránt érzett szeretetének egy érdekes tanubizonysága.

Ismeretes, hogy a delegációkban és legutóbb az osztrák parlamentben is egyre sürűbben történtek felszólalások és tiltakozások a közös hadseregben tapasztalható katonai brutalitások ellen. E panaszok és tiltakozások birták rá most Schönaich báró közös hadügyminisztert, hogy a katonai nevelésnek, bánásmódnak s felettes hatóságok alantaisaikkal való érintkezésének formáit közelebb hozza a civilizált és humanus élethez. A kaszárnyák eldurvult nyelvét és a feletteseknek igen sokszor brutális bánásmódját akarja most a hadvezetőség megfinomítani. A szolgálati szabályzat ugyan szigorúan előírja, hogy az oktató- és csapattiszt s altiszt milyen modorban köteles a katonákat tanítani és azokkal érintkezni. Hosszu idők folytán azonban a katonai oktatással járó fáradság, a kaszárnyai szokások arra vezettek, hogy igen gyakran megszegik a szolgálati szabályzat azon rendelkezéseit, melyek megtiltják a katonák nemzetiségének, vallásának durva megsértését, vagy az alantasokkal való brutális eljárást, azok szidalmazását.

E sértegetések, brutalitások megelőzésére a közös hadügyminiszter néhány nappal ezelőtt a legtitkosabb jellegű rendeletet küldötte az összes önálló csapatparancsnokoknak és ebben elrendeli, hogy az eddigi szokástól eltérőleg a felettes katonai hatóságok durvasága és brutalitása ellen érkezett panaszok ezentúl nem fegyelmi úton, hanem katonai büntetőbíró-ság által torlandók meg. E rendelkezés szerint a parancsnokok a tudomásukra hozott panaszokat bünygyi eljárás elé viszik és beigazolásuk esetén a hibázó tisztre vagy altisztre a hadbíró-ság szab szigorú ítéletet.

A nevezetes rendelet nem a parancsnokságoknak, hanem az egyes parancsnokoknak nevére érkezett azzal az utasítással, hogy az alantasok annak tartalmáról kioktatandók és a rendelet betartása szigorúan ellenőrizendő.

Ugyancsak most kapunk hírt a császárijubileum alkalmából a hadseregnek jutó nagyobb arányú kitüntetésekről. A felségnek Ausztria trónján való hatvanéves uralkodása alkalmából 1500 közös hadseregbeli és honvédtiszt kap rendjelet. A

kitüntetendők nagy csoportja a *Signum laudis* t, a másik rész pedig a *Ferenc József-rendet* és a *Vaskorona-rendet* fogja kapni. A kitüntetésekben minden rangosztály részesül, kivéve a hadnagyokat és őrnagyokat. A kitüntetések egyenlő oszttájak be, hogy azokban minden egyes katonai hatáskört betöltő rangosztály részesüljön, mivel pedig a hadnagyok a főhadnagyokkal, az őrnagyok az alezredekkel ugyanegy hatáskört töltenek be, a jutalmakban mint rangban idősebbek, most csak a főhadnagyok és alezredek részesülnek.

E kitüntetésektől eltekintve a hadsereg valamennyi aktív tiszt tagja megkapja a jubileumi bronzemlékérmet.

A bőkezű milliomos.

— Két felvonásban. —

*

A lapok fölhéborodva tárgyalják, hogy Nátafalván Széchenyi László gróf, a billiomos Vanderbild Gladys férje csak egy koronát adott annak a Müller nevű korcsmárosnak, akinek a kacsáját a gróf autómobilja a legnagyobb leketlenességgel kivégezte. Müller emiatt gúnyosan ímosolyogta a gróft. Persze a publikum haragszik az ilyen smucigáért és szeretne a grófról ilyen híreket olvasni:

I.

... És a nemes gróf hanyagságtól duzzadó eleganciájával vette ki a gyémánt kövekkel kirakott s a legdrágább szivaroktól szintén duzzadó tárcáját, amelyből egy 85 centiméter hosszú és 37 centiméter átmérőjű 2939 korona értékű szivart húzott elő és odakialtott Müller korcsmárosnak:

— Mócsi, mondja meg ott a sarokban álló pincérjének, hogy gyújtsa meg a szivaromat!

A Mócsinak nevezett Müller megtagadta ezt, mert ezért legalább 40 fillér külön honorárium jár. És Müller csalódott a grófban, mert Széchenyi László egy szögletes, kerek százkoronát adott a korcsmáros eme rendkívüli fáradozásáért. Azonkívül a pincérnek átadott egy ezresbankót és rákiáltott:

— Tűzelj!

A pincér meggyújtotta a bankót, a bankó viszont meggyújtotta a 2939 korona értékű szivart. A gróf a pincér ügyes működéséért apró aranyokban 149 koronát adott.

Ebben a pillanatban megjelent a korcsmáros a korcsmáros fiatal szép leánya, Anasztáz, aki a grófnak azonnal megtetszett és Széchenyi nem is mulasztotta el kijelenteni:

— Cicusom, én magának minden kacsintásáért egy kerek milliót adok.

A leány az apja biztatására hajlandó volt az üzlet lebonyolítására és csakhamar megkezdte a kacsintásokat egy ellenőrző bizottság előtt, amely a kacsintások megszámlálására alakult. Minthogy a leány a sok kacsintásba elfáradt, hát széket hozatott. Időközben beesteledett s elkövetkezett a lefekvés ideje.

Mivel azonban a gróf továbbra is ragaszkodott a leány kacsintásaihoz, hát odavittették az Anasztáz nyoszolyáját és a szép leány ott folytatta a kacsintásokat, amelyek az apjának több száz milliót jövedelmeztek.

II.

Mondom, a publikum szeretne a grófról efféle hírt olvasni, ellenben a gróf egy pár év múlva nem szeretne magáról olyan hírt olvasni, amilyen például itt következik:

Báró gromobolyi Müller Mózlán az arany- és bronz-gyapjasrend lovagja komoran sétált pompás mór-stílus kastélyának nagy termében s azon gondolkodott, hogy a bajor királyt, vagy a spanyol trón-

örökösét hívja-e meg karácsonyi vadászatára? Odakint úgy fűtyült a szél, mint Müller báró fiatal korában. Máramarosmegyében. A hó úgy esett, mintha zsákkal öntötték volna. Rettegetes vihar volt. A báró becsöngette a szolgáját és ezt mondta:

— Hallom, nagyon rossz idő van. Vigyázz, hogy a kutyák idebent maradjanak. Ilyen időben az ember még a kutyáját se engedi ki.

Tíz perc múlva a szolga ismét visszatért.

— A kutyákat bezártam.

— Nincs valami jelenteni valód? — kérdezte a báró.

— De igen. — Egy rongyos ruhájú ember érkezett. Azt mondja, fontos ügyben s okvetlen méltóságoddal akar beszélni.

— Jöhet.

Erre belépett egy züllött kinézésű, didergő koldus. Sirva beszélt:

— Uram, elpusztulok, ha nem segít rajtam. Végem van.

— Mit akar voltaképpen tőlem?

— Segítsen rajtam. Éhes vagyok.

— Menjen ki, majd intézkedem a főspájmesternél, hogy jóllakassák.

A rongyos alak megindult az ajtó felé. A báró utána szól:

— Várjon csak. Mondja, tulajdonképpen ki maga?

— Én Széchenyi László gróf vagyok. Hajdan millióm voltam, — felelte buszan a koldus.

Müller báró szeme haragosan villámlott:

— Ja, maga az a gróf, aki úgy szórta a milliókat? Maga az a könnyelmű fráter? Akkor maradjon. Ilyen züllött, könnyelmű embert nem segílyezek. Pusztuljon a kastélyomból.

Es az arany- és bronz-gyapjas rendlovagja ki dobatta a gróft. Bolygó.

Havas Mária asszony.

Csak férjes asszonyoknak!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13

A szélhámosok és csalók legkülönbözőbb fajtáját produkálja a főváros. A budapesti rendőrség most újra felfedezett egy kuruszlót, aki gyógyított, sőt ő maga árulta a gyógyszereit a saját lakásán, a Wesselényi-utca 54. számú ház harmadik emeletén. Havas Máriának hívják s a Wesselényi-utcai lakásán — mint fővárosi tudósítónk jelenti — valóságos raktárát fődönték föl a detektívek a különböző betegségek ellen való védőszereknek: mindenféle csuda-szert, bájját, porokat, gummiszereket, kenőcsöket, de különösképpen Havas Máriának a saját külön találmányát, smit az asszony a „Tanácsadó férjhezett nők részére” című nyomtatott füzetében így jellemzett:

Figyelem!

Egy nagy üveg „anyaszesz”
Minden nőnek szükséges.
És egy üveg „anyasó”
A hában mindig jó.

Az „anyaszesz” és az „anyasó” a legkülönbözőbb betegségeknek használ, mondja Havas Mária asszony. A „Tanácsadó férjhezett nők részére” című nyomtatványból, amelyet 1 korona 50 fillérért árultott, meg tudhatja minden férjes asszony, mit kell csinálnia, hogy megszüntesse a betegségét, vagy mindig egészséges maradjon.

A Wesselényi-utcai „kórház” igen szépen jövedelmezett az asszonyoknak. Sok asszony és leány kereste föl Havas Máriát, aki gyógyított és gyógyszereket adott el. Az „anyaszesz”-nek

üvegje csak 6 koronába került, az „anyasó” már 8 koronába.

Az utóbbi időben aztán egy csomó följelentés érkezett a főkapitánysághoz, amelyekben a névtelen panaszosok elmondták, mik történtek a Wesselényi utca 54. számú házban. Azok a szerek, amelyeket Havas Mária borsos áron eladogatott, vagy ártalmasok voltak, vagy pedig egyszerű krétaportból és (örötcukorból csináltak. Ezt már a hivatalos vegyi-vizsgálat állapította meg. Az „anyasó”-ról kiderült, hogy veszedelmes folyadék, mérgező anyagokat tartalmaz. Ládájában voltak a detektívek a rendőrségre az elkobzott kuruzslószereket. A rendőrség most széleskörű vizsgálatot indított, hogy összefogdassa a főváros valamennyi kuruzslóját és gyógyítóját. A Damjanich-utca 28. számú házban, a földszint 5. számú lakásban is lakik egy ilyen kuruzsló-asszony: Fischer Róza. Őt is kihallgatják legközelebb.

Havas Mária asszonyt öt napl elzárásra és száz korona pénzbüntetésre ítélte a rendőrség. Már meg is kezdte a büntetését az „anyasó” és az „anyasó” kiváló fölhalálójá.

A halott becsülete.

Rágalmak a volt nagyváradai püspök ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Boldogult *Nogáll* János püspök, nagyváradai káptalani nagyprépost sem gondolta volna, hogy évekkel az ő sirbaszállta után az ő neve a bíróság aktái közé kerül s az ő becsülete még megtorlást fog követelni valamikor egy megtévedt munkásember ellen.

Már pedig a szegények néhai jóttevője arra szorult haló porában, hogy a törvény tisztázza az ő életének makulátlanágát. Nem vagyunk prókátorai a püspökök magánéletének, azt az egyet azonban betéve is elmondhatjuk, hogy *Nogáll* János — aki mindenét, amije csak volt, a szegényeknek adta — nem érdemelte meg, hogy halála után megrudalják.

Ezt a véleményt azonban nem osztotta most egy esztendővel ezelőtt *Schwarcz* Lajos nagyváradai szabósegéd. Az történt ugyanis, hogy *Fetser* Antal püspök tavaly szobrot emeltetett a *Nogáll* intézetben az intézet alapítójának: *Nogáll* Jánosnak. A szobrot díszes ünnepség keretében leplezték le. Erről az aktusról egy rövidebb közleményben emlékezett a *Nagyváradai Munkás Újság* is. Elmélkedést írt a püspökök életéről, viselkedéseiről s arra a konklúzióra jutott, hogy a főpapok nem érdemelnek szobrokat. Megtagadta tehát ezt az érdemet a jótékony *Nogáll* Jánostól is, akinek többek között azt rótta fel egykori vétkül, hogy a kis fiucskákat tulságosan szerette s ez a szeretet már több volt, mint a mennyit a köznapai értelemben vett érzelemnek tulajdonítanak.

A sirjában pihenő püspök nem védekezhetett ez ellen a nagyon súlyos vád ellen. A büntetőtörvénykönyv azonban módot nyújt arra, hogy a rágalmak megtorlásáért az elhunyt ember rokonai is sikra szállhassanak. Ezen az alapon *Nogáll* Pál nyug. postafőtiszt, a püspök öccse rágalmazás címén sajtópórt indított a *Nagyváradai Munkás Újság* ellen. A cikk szerzőjéről *Schwarcz* Lajos szabósegéd jelentkezett, kit vád alá is helyeztek.

Tegnap tartotta meg ebben az ügyben a nagyváradai törvényszék a főtárgyalást

Csulyok Béla dr. törvényszéki bíró elnökelete alatt. A törvényszék *Schwarcz* Lajost rágalmazásban bűnösnek mondta ki s elítélte négy havi fegháza és 500 korona pénzbüntetésre. A vádlott felebbezést jelentett be.

Rákok a Neptunban.

A vicces ember.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13.

Az idei nyár humoráról, úgy látszik, kizárólag a fürdők és az uszodák fognak gondoskodni. Csak tegnap adtunk hírt a főváros egyik gőzfürdőjében lejátszódott elég derűs epizódról és most újabb fürdő incidentet mondhatunk el.

Az esemény színhelye ez alkalommal nem a főváros. Aradon, a Neptunban történt a dolog, amelyen kitűnően mulat — a közvetlen szereplőket kivéve — az egész aradi felső „ezer.” A *Hungária* teraszán rendes asztala mellett ült a város egyik népszerű gavallérja, aki miután úgy az asszonyokat, mint a lovakat megunt, legfőbb élvezetét abban találta, hogy megtérálja ismerőseit. A tréfák, mint a hogy már szokás, nagyon ritkán sikerültek. De a gavallér ez hidegen hagyta, nyugodtan nézett újabb tréfák után. Éppen ebben az irányban nézett, mikor meglátott egy parasztyenecskét a kávéházban és alkuba becsátkozott vele. Már t. i. a rákok dolgában.

— Elnek a rákok? — kérdezte a gavallér a menyecskétől.

— Elnek.

— Csipnek a rákok?

— Csipnek.

— Akkor rendben van — szólt a jókedvű gavallér — és megcsipte a parasztyenecske pirospozsgás arcát. Aztán pedig kifizetett öt koronát harminc darab életerős rákért — és nevetett. Miért nevetett? Mindjárt ki fog derülni.

Az életerős rákokat az életerős gavallér betette egy kosárba és hóna alá véve a kosarat, ruganyos léptekkel elindult az uszoda felé. Az uszodaszolgák boldogok voltak, hogy a nagyságos ur föl-tűnően jókedvű és kinyitották számára a diszkabin-t. A gavallér levetkőzött a diszkabinban és néhány perc múlva megjelent uszónadrágban a medence szélén. A kosarat azonban nem hagyta a diszkabinban. Ellenkezőleg, egyik kezével elrejtette a háta mögé, úgy lépett a vízbe.

— Szervusz, nagyságos ur! Hogy vagy Jóska? — köszöntötték őt a vízben lubickoló ismerősei.

— Köszönöm, köszönöm — felelte a vicces ember, közben pedig észrevétlenül leboccsátotta a rákkal telt kosarat a vízbe. Bent a vízben aztán levette a kosár tetejét — a rákok pedig a leg-nagyobb örömmel törtettek a nagyságos ur ismerősei felé.

— Hopp! Hopp! — hangzott néhány pillanat múlva az ismerősök ajkáról.

— Mi az! Kigyók! Viperák! Jaj, jaj! itt a cápa, itt a cápa! — visszahangzott újabb pillanatok múlva az egész uszodában.

A rákok rettenetes kaszabolást rendeztek ollójukkal a megrémült fürdőzők lábain. A nagyságos ur ellenben kitűnően mulatott. Majd leesett a lábáról, annyit nevetett és csak akkor hőkent meg egy kicsit, amikor az ismerősök zárt sorokban, ökökre szorított tenyerekkel közeledtek felé. Az új alakulás láttára gyorsan a kabinjába szökött, elővette a revolverét és így szólt az ismerősök bosszúháza felé:

— Uraim, én vicces ember vagyok, de aki hozzám nyúl, azt biztosan lelövöm... Estére mindent kimagyarázok a Hungáriában. A viszontlátásra!

Ezzel magára zárta az ajtót. Este aztán megtörtént a kimagyarázás pezsgő mellett.

Titkok a pátriárka-választásból.

Ki volt a besugó?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 13.

A „Nap” című fővárosi estilap a karlócai pátriárkaválasztás előzményeiről, titkos rugóiról és intrikáiról cikksorozatot közöl, amelyben keményen megtámadja *Zmejanovics* Gábort, az új pátriárkát, továbbá a kongresszusi választmányt és *Bogdanovics* Lucián budai püspököt. Így *Zmejanovics*ra kisüti, hogy ő volt a *Brankovics* elleni hajsza értelmi szerzője. A kongresszusi választmányt azzal vádolja, hogy az elhalt *Brankovics* pátriárka anyagi ügyeit hűtlenül vezették és körülbelül egy millió koronát elsikkasztottak.

A közlemények, amelyek nemcsak szerb egyházi, de politikai körökben is nagy feltűnést keltettek, most a legerélyesebb megtorló lépések megtételére indították a szerb egyház mérvadó körét. A „Nap” tegnapi cikke ugyanis már nemcsak a kongresszusi választmány, hanem *Bogdanovics* Lucián adminisztrátori működése ellen is súlyos vádakát emel. *Bogdanovics* elnöke a kongresszusi választmánynak s így a cikk elsősorban őt érinti. A megvádolt kongresszusi választmány tagjai táviratilag keresték meg a Budapesten időző *Bogdanovics* Lucián püspököt, hogy a választmányt azonnal hívja egybe és ott határozatot hozzanak a sajtóper megindítása felől. A közleményt a kongresszusi tagok sorában is nagy felháborodással fogadták és azt hiszik, hogy a benne foglalt adatokat *Rajacsics* József báró, az egyházi és nemzeti javak felügyelője szolgáltatta. *Rajacsics* ugyan tagadta, hogy az információkat ő adta, a gyanu azonban ellene irányul, mert a kongresszusi választmány több hónappal ezelőtt fegyelmi eljárást indított ellene hanyagsága és lelkiismeretlensége miatt és így valószínű, hogy most boszúból ő koholta a vádakát *Zmejanovics* és a választmány ellen. *Zmejanovics* Gábor püspök szintén megtorlást keres a cikk szerzője ellen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A kém. A porosz-francia háború volt a tizenkilencedik század első modern háborúja. Két hatalmas náció minden fegyveres ereje mérkőzött meg egymással a legborzalmasabb vérontás közepette. A fejlett fegyver technika mellett a ravaszság ezer fegyverével is küzdöttek és a kémizmolgátat legrefináltabb módszerrel alkalmazták, csak hogy minél biztosabb sikereket mutathassanak fel. Az *Urdnia* színház a háborús élet egy ilyen izgalmas, gasdag epizódját mutatja be rendkívül érdekes mozgófényképekben. Annakra isgató kép ez hogy szinte lélekzet visszafojtva lessük a fejleményeket. Az emberi ravaszság halált megve ő bátorsággal domborodik ki ennek a képnek szövevényes meséjéből és ha van valami, ami a legedzettebb idegeket sem hagyja nyugodtan, úgy ennek a képnek a tárgya, szenzációs beállítás bizonyosan izgató hatást vált ki. A rendkívül érdekes kép mellett műsoron szerepel *Othello*, *Shakespeare* tragédiája, mely rendkívül sikert aratott a csütörtöki bemutató előadásán. Ez a kép talán a világ legszenzációsabb mozgófényképe.

FERENC JÓZSEF AUTOMOBILON.

★

A diplomácia nagyképű bölcsel bizonyára sok mindenféle fognak feljegyezni Ferenc József királyunknak Elvárddal, az angolok gavalér királyával való találkozásáról. Megemlékeznek majd az örökön örökre megoldásra váró keleti „kérdésről”, a török „helyzetéről”, a bosnyák „alkotmányról” és — merenthal tudja még — miről. Egyet azonban nem jegyeznek fel a történelem könyvébe: azt, hogy a mostani Ischl találkozáson *ült először az ősz Ferenc József automobilon.*

Pedig azok, akik ismerik ősz királyunk életmódját és szokásait, nem győznek eléggé csodálkozni ezen az eseményen. Ők tudják és megértik, mit jelent az: Ferenc József automobilon. Mert esztendőnk óta ismert előttük, hogy királyunk ennek a járműnek használatára iránt mély, szinte leküszdehetetlennek látszó ellenkezéssel volt. Míg az európai országoknak majdnem mindegyik uralkodója már régóta használja az autót, sőt egyesek közülük, mint épen Edvárd király, Vilmos császár, azután Olasz- és Spanyolország királyai valódi lelkesedéssel csüngenek az autóra, a mi királyunkat eddigelé nem lehetett rábírní, hogy egy motorkocsira üljön. Az sem változtatott ellenszenvén, hogy legközelebbi hozzátartozói: két leánya, *Gizella és Mária Valéria* főhercegnők az auto híveivé lettek. A trónörökös, *Ferenc Ferdinánd* ugyan meglehetősen későn szokott hozzá a motorkocsihoz, de most már gyakran és kedvvel utazik azon. A tegnapi naptól kezdve maga a király is megismerte az automobil utazás örömeit és azt hiszik, most már a felségnél is meg van törve a jég az automobil szemből.

Miért nem ült a király eddig automobilra? Ennek okát abban kell keresni, hogy a király — amint azt ő maga mondta — nem tartotta az autót felülül megbízható közlekedési eszköznek és egyszer kifejezést adott annak a véleményének is, hogy az automobil *alkalmas az emberek idegességének növelésére.* Királyunk konzervatív érzése hasonlóképen nyilvánult meg még egy másik közlekedési eszköz iránt is: a lift iránt. Ferenc József bármilyen magas emeletre is ment, sohasem használta még a liftet.

Hogy az automobil iránti ellenszenv most hirtelen megváltozott, első sorban annak tulajdonítható, hogy személyesen tapasztalta azokat az előnyöket, melyeket az automobil a hadseregben értek el. A Bécs-Berlin közti katonai automobil-utazást a király igen nagy figyelemmel kísérte. Ennek a momentumnak bizonyára szerepe van a mostani nézet-változásban. Mikor Edvárd király királyi barátjának leírta az automobil ut kellemességét és végül meghívta őt egy kirándulásra, a régi ellenszenv eltűnt és a király elhatározta, hogy végre automobilra ül.

Az auto híveinek körében nagy szenzációt keltett a király első automobil kirándulása. Királyunk ez utját alkalmas eszköznek tekintik az auto sport propagandájában. Azt hiszik, hogy ez a kirándulás megnyeri a propagandának azokat a magasabb arisztokrata köröket, amelyek eddig a királyhoz hasonlóan nem voltak hívek az automobilnak.

Az osztrák automobilklub nemrégiben elhatározta, hogy a császár-jubiläum alkalmából három autót ajándékoz a felségnek.

Azt gondolták, hogy a király a három kocsit majd katonai használatra adja és ezzel ott terjeszti az automobil-sportot. De a dolgok ilyen fordulata után nem lenne csodálatos, ha egy szép napon a ragyogó udvari istálló mellett — egy automobilgarázs állna.

Tettenért kivándorlási ügynök.

A nagy tolvajok futnak,
a kicsik lépre kerülnek...

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 13

„Alábbi sorokat nem abból a szempontból írjuk, hogy valakit hazája elhagyására ingereljünk. Ellenkezőleg, csak azt tanácsoljuk, hogy akinek biztos megélhetése van hazájában, az maradjon otthon, a helyett hogy azt a bizonytalannal felcserélje.”

Ezek a kigyó simaságu szavak vezetik be azokat a veszedelmes, emelőgép erejű prospektusokat, melyeket egy nagy hamburgi kivándorlási cég szórát szét Magyarországon.

A kormány minden lehető módon eléje áll az ország elnéptelenedésének, megakarja gátolni a kivándorlást. A törvényhozás vaskos kötetnyi törvényt gyárt ellene, a belügyminiszter még testesebb végrehajtási rendelettel lépteti életbe, az országból kivezető minden utat rendőr, csendőr állja el s a kivándorlási cégek Hamburgban öt emeletes palotákat építenek s nyáron Magyarországra jönnek kéj-utazni s gyönyörködnek művükben.

Milyen kegyesek és bájosak! Nem csábitják kivándorlásra a magyart. Sőt atyai tanácsokkal látják el. Fel ne cseréld a bizonyost a bizonytalannal. Ki merné ezt kivándorlásra csábitásnak nevezni. Okot a törvény sujtó keze nem érheti.

Legfeljebb a nyomorult s földhöz ragadt szegény ügynököt csipifülön a szemfüles rendőrség s csukja le egynéhány napra vagy hétre.

Az aradi rendőrség kettőzött éberséggel őrködik a kivándorlási ügynökökre s irgalmatlanul megtorolja a kihágásukat, még a legkisebb gyanú alapján is.

Ma is megindították az eljárást egy gyári munkavezető ellen, aki ugyan váltig tagadott mai, első kihallgatása alkalmával. De a bizonyítékok legauyosabbika, az ügynök nevével aláírt hajójegy-utalvány a rendőrség kezébe került. Ez az aláírás tíz koronát jelent a szegény ördög részére. Ennyit fizet minden szállított fejért Falk és társa cég s kapembert, aki arra vállalkozik, hogy az ország elnéptelenedése árán a hajótársaság kasszáit tömjé.

Relge József gyári munkavezető a kis korcsmákban keresi áldozatait, akikkel egy egy pohár bor mellett elbeszélget a hazai komisszionárokról s az amerikai aranyországoiról. Csak egy mellékesen jegyzi meg, hogy ő Amerikába készül s már hajójegy iránt is érdeklődött. Valami jó barátja ajánlotta egy hamburgi hajós céget, amely legelőször valamennyi között s potom pénzen líral az Océán tulsó partjára. Azt is elmondja, hogy ő csak *Argentínába* megy, mert az még ma is valódi Eldorádó.

Amilyen jószívű ember ez a Relge, még azt az áldozatot is hajlandó meghozni, hogy egy jegy helyett kettőt hozat. A megrendelő bárcára két név is rá fér. És csupa kegyes-

ségből, barátságából egyre-másra lífálja az embereket Amerikába.

Azonban a napokban rajta vesztett a szörnyű nagy barátság. Eppen valamelyik városvégi kis korcsmában magyarásta alázatos hallgatóinak azt a prospektust, melynek bevezetését e cikk elejére írjuk, mikor detektívek topantak be.

A lelkes szónokban egyszerre becnrekedt a szó. A pelgári rendőrök szintén kíváncsiak voltak a bűvös írásra s ezért nyomban el is vették Relgétől az egész csomót s őt magát is előállították.

Mint hogy igazolt lakása van, akkor szabadon bocsátották. Ma idézte be őt Berecz Ferenc kihágási bíró s megkezdte a kihallgatását.

Természetesen tagad, mint a parancsolat. Még a házkutatást tartó Hoffmann Győző rendőrhadnagygal szemben is azt állította, hogy a rendőrségen őrátt s tőle elvett kivándorlási csábitó íratokat *nem nézta találatok.* Mint hogy azonban erre a tanuk kihallgatása vált szükségessé, a tárgyalást el kellett halasztani.

A kihallgatás során az egyszerű gyári munkás kitűnő jellemzését adta ami egész kivándorlási törvénykezésünknek.

— Mondja csak kapitány ur — így szólott a vádlott — miért akar engem megbüntetni. Mit vétettem?

— Azért, mert a törvény ellenére kivándorlásra csábitott embereket?

— Hát a hamburgi Falk és társa céget nem éri büntetés, — kérdezte a bíró legnagyobb meglepetésére Relge.

— Sajnos, nem bántathatjuk, — szólott a szöveget fején találó emberhez Berecz kapitány.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 14 én az időjárás: Változékony, elvételre csapadék.

— A német trónörökös Ischlben. Ischlből táviratozzák: A német trónörökös Ferenc József király látogatására holnap ideérkezik automobilon.

— Egy áthelyezés története. Budapesti tudósítónk jelent: A karlócai szerb egyházi kongresszus legutóbbi tanácskozása alkalmával nagy feltűnést keltett, hogy a bolgrádi szerb sajtóiroda főnöke, *Ivanics Iván* több napig Karlócan tartózkodott és érintkezett a pártok vezetőivel. A bolgrádi sajtóiroda igyekezett ártatlan szluben feltűntetni a sajtófőnök kirándulását és kijelentette, hogy *Ivanics* a külügyminiszter tudtával és beleegyezésével tartózkodott Karlócan. A magyar kormány azonban ennek dacára erőlyesen tiltakozott *Ivanics* karlócai szereplése ellen és e határozott fellépésnek lett most következménye, hogy *Ivanics*ot „saját kérelmére” áthelyezték követségi titkárnak Konstantinápolyba.

— Szmracsényi püspök temetése. Nagyváradról jelentik: Szmracsényi Pál püspök holtteste ma délután négy órakor odaérkezett. Hat óra után a ravatalhoz bocsátották a közönséget, amely nagy számmal jelent meg. A beszterelést, amely holnap délelőtt lesz, *Szmassa József* egri érsek fogja végezni. Az elhunyt püspök holttestét a gyászszertartás után Sáros-Darócra viszik, ahol hétfőn fogják örök nyugalomra helyezni.

— Házasságtörés miatt letartóztatott márkiné. Rómából táviratozzák: Nápolyban óriási feltűnést kelt *Discurides* márkinének, a nápolyi arisztokrácia egyik legelőkelőbb és nagy szerepet játszó tagjának letartóztatása házasságtörés

miatt. A márkiné komornyikjával csalta meg férjét. A dolognak saját fia jött a nyomára s közölte azt apjával, aki azonnal intézkedett, hogy nejét és a szolgát letartóztatták. A márkiné ötvenhét esztendő, a szolga pedig tizen-nyolc éves.

— Merénylet egy államfő ellen. *Limából* (Délamerika) jelentik: Amidőn a köztársaság elnöke a parlamentbe ment, egy *Pirola* nevű ember késsel reátámadt és leakarta szurni. Az elnök sikeresen védekezett és sértetlen maradt. A merénylő elmenekült.

— Salacz főjegyző nyugdíjaztatása. *Szervasról* jelentik: Szervas község főjegyzőjét, Salacz Józsefet, már csak rövid egy-néhány nap választja el attól, hogy nyugdíjba vonuljon. A főjegyző közvélemény szerint nyugdíjaztatását kérte és a nyugdíjválasztmány el is rendelte az orvosi vizsgálatot. Ezt a rendelkezést most fogaratosították s az orvosi vizsgálat is konstata, hogy Salacz nem képeséleget tenni többé kötelezettségének.

— Pozsony érdeklődik az autobus vállalat iránt. Pozsony város tanácsa ma egy átiratban arra kérte Aradvárosát, hogy küldje meg neki az autobus üzem beszerzési és főtartási költségvetését, mert Pozsony városa autobus-vállalat létesítésének eszméjével foglalkozik. A tanács teljesítette a kérést.

— Letartóztatott olasz kémek. *Pólából* táviratozzák: Az itteni rendőrség ma két olasz embert kémkedés gyanúja miatt letartóztatott. Számos katonai térképet és több osztrák hadikikötő fényképét találták náluk.

— Meghíusított merénylet. Egy *Demel* nevű cipész, akinek feleségét a bíróság egy bűntény miatt ma felelősségre vonta, a törvényszék épületét bombával a levegőbe akarta röpíteni. A cipész állandóan nagy lábon élt, de kiderült, hogy felesége lakásán tiltott cseréciókat végez uriaszonyokon. Emiatt Demel nejét letartóztatták és ügyében mára tüzték ki a tárgyalást. A cipész a büntetéstől való félelem következtében megőrült. Egy bádognál egy nagyobb szelencét készíttetett, amelyet meg töltött puskaporral s a szelencét magával vitte a tárgyaló terembe, hogy szándékát végrehajtsa. A bádogos azonban értesítette a rendőrséget, a mely még idejekorán közbeiepett és a bombát a teremben elvették Demelől. Mivel megállapították, hogy a cipész megőrült, kórházba szállították. Itt revolvért rántott és főbe akarta magát löni, de ebben is megakadályozták s most erős felügyelet alatt tartják.

— Vanderbilt Gladys férje fukarkodik. Ha valaki netán azt gondolná, hogy *Széchenyi* László gróf, *Vanderbilt* Gladys férje valami nagyon pazarul bánt a sok-sok millióval, az nagyon alaposan csalatkoznék, mert a nemes gróf ép úgy alkuszik, mint bármely közönséges halandó. E napokban történt, hogy a gróf neje társaságában automobilon Nátalfalván keresztül Órmezőre igyekezett. Utközben egy az uton cirkáló kacsa a grófi automobil kegyeskedett elgázolni. A gróf kihívatta a kacsza gazdáját, *Müller* Salamont s megkérdezte, hogy mi az ára az elgázolt kacsnak. Müller unszólásra kivágta, hogy — két korona. A gróf erre kivett egy koronát s odanyújtotta *Müller* korcsmárosnak s kijelentette, hogy többet nem ad. A kacsza gazdája, mintsem pörlekedésre hagyja a dolgot, zebrevágta a koronát, mert egy koronát megért neki az, hogy szemtől szembe gyönyörködhetett abban a nem mindennapi élvezetben, hogy *Vanderbilt* Gladyst nevetni látta, aki tudniillik az egész alkudozási ügylet per fektuálásának tartama alatt roppant jóízűen nevetett a férje spórolási kedvén. A gróf és neje azután továbbmentek.

— Fellázadt várórség. *Honkongból* jelentik: Egy a városhoz közel fekvő erősségben ezer kinal katoná felázadt, mert egyik társukat kártyázás miatt letartóztatták. A zendülők a várparancsnokot és több tisztet megöltek, a helységet pedig elpusztították.

— Feloszlattott egyesület *Balázsfalváról* jelentik: A belügyminisiter feloszlatta a balázsfalvi önkéntes tűzoltó egyletet, amely az év március tizenötödikén tartott bálján az „Ebredj román” kezdetű dalt énekeltek. A feloszlátó rendelkezést a napokban hajtotta végre az ottani főszolgabíró. Minthogy az egyesület elnöke vonakodott kiadni a pénztár kulcsait és a felszerelést, a főszolgabíró három szuronyos csendőrral behatolt az egyesület helyiségébe és elvitte az egyesület pénzét, könyvtárát és zárlóját, amely román színekkel és jelvényekkel volt díszítve. A belügyminisiter a feloszlátást asszál indokolja, hogy az egyesület túllépte az alapvető feladatok körülr hatáskörét és a magyar államcizmének meg nem felelő tevő kenységet fejtett ki.

— A saarbrückeni bányaszerencsétlenség. Arról a nagy bányaszerencsétlenségről, amely a Saarbrücken mellett lévő dudwelli tárnában bányalégrobbanás folytán keletkezett, a következő borzalmas részleteket közli egy távirati tudósítás. A robbanás két főér összeköttetésében történt. A vonal tizenhét esztendő óta van üzemben. Ez vezet le az összegyűlt vizet is és így a tárna az a része elég nedves. Itt sohasem történt még sem robbanás, sem semmiféle baleset. Amennyiben a még teljesen be nem fejezett vizsgálat kideríteni tudta, azt következtetik, hogy egy levált széndarab esés közben kiverte a biztonsági lámpát valamely munkás kezéből. A szikra kipattant és az összegyűlt bányaléget meggyújtotta. A robbanásnak azért volt sok áldozata, mert a robbanás pillanatában véletlenül igen sok munkás volt azon a helyen. A halottak iszonyuan meg voltak csonkítva, amiből azt következtetik, hogy a robbanásból származó tűz közvetlen közelről érte őket. A zulsbachli halotti kamarába vitték őket. Öt özevgy és tizenöt árva gyászolja a kenyérkeresőjét. A nyolc súlyosan sebesült közül négy családos ember.

— Életunt professzor. *Bajáról* jelentik: *Saewald* Béla nyug. középiskolai tanár, ki az utóbbi időben buskomerségbe esett, főbe lölte magát. Öngyilkossága előtt a közjegyzőhöz levelet írt, esser koronát csatolt hozzá asszál a kéréssel, hogy holttestét szállíttassa Gothába és égettesse el.

— A flensburgi katasztrófa. Arról a súlyos vasuti katasztrófáról, mely a flensburg—rundholti vonalon történt, még a következőket jelentik: A mozdonyvezető és a vasuti alkalmazottak, akiknek a hibájából esett meg a szerencsétlenség, asszál védekeznek, hogy a szolgálatban túlrőlítették őket. Több, mint huszonegy óra kószálg voltak szolgálatban és oly kábusat vett rajtuk erő, hogy nem látták a jelzést, mely tilosan állt. A halottakat és sebesülteket mindaddig, amíg orvosi segély érkezett, a vasuti vágányok előtt elterülő réten helyezték el. Négy halott annyira meg volt csonkítva, hogy személyazonosságukat csak ruházatuk s a náluk volt iratok alapján lehetett megállapítani. A vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlenséget csakugyan a vonatsemélyzet túleröltetése okozta. A halottakat ma délután temetik.

— Az égő szerelmes. *Berlinből* jelentik: Szörnyű módon akart véget vetni életének egy *Konrad* Károly nevű munkás. Szerelmi bánatában követte el az öngyilkossági kísérletet. Ruháját leöntötte spirítusszal, azután meggyújtotta. Egész testét elborították a lángok és így

rohant ki a szobából. Éppen asszál a leánynyal találkozott ott, a kibé szerelmes volt; neki szaladt s kiesi hiba volt, hogy a leány ruhája nem gyulladt meg. Azután lakásadója feleségének szobájába rohant. Az öreg asszonynak volt annyi lélekjelenléte, hogy az ágytakarót az égő emberre csavarta és sikerült a tüzet elnyomni. A szomszédok azután letépték a ruhát a boldogtalanról, akit égő sebekkel borítva vittek a kórházba. Felgyógyulását az orvosok kétségbe vonják.

— A felrobbant iskolahajó. *Toulonból* táviratozzák: A Couronne iskolahajó matrózainak vallomása szerint a robbanást egy ágy okozta, ameyből több lövést tettek, mint kellett volna. Az az által keletkezett abnormis forróság a löport meggyújtotta és az okozta a robbanást. A technikusok azt állítják, hogy a robbanás a löpor elmálásának következménye, ép úgy, mint a Jena hajón történt katasztrófa alkalmával. A sebesültek borzasztóan meg vannak csonkítva. Többen szemükvilágát veszítik, másoknál a kez és lábak amputációja válik szükségessé. Két tiszt könnyen megsebesült.

— Westingshouse és Vanderbilt. Newyorkból írják ezt az érdekes apróságot Westingshouse-ról, a vasutaknál ma általánosan használt róla elnevezett fém feltalálójáról. Westingshouse György ugyanis, aki ma körülbelül 300 szabadalom szerencsés birtokosa és akinek ezen a révén az egész világ tengernyi pénzzel adózik, fiatalkorában gazdag volt ugyan eszmékben, de annál szegényebb az egyéb földi javakban. Westingshouse akkoriban már feltalálta legnagyobb találmányát, a légfeket. Ezzel házalt egyik helyről a másikra és ahol találmányát szóba hozta, ott az emberek csak fejüket csóválták, hogy ilyen hiábavalósággal untatja őket. Még Commodore Vanderbilt is, aki pedig ugyanezért értelmes ember volt, így beszélt:

— Komolyan hiszi ön azt, hogy a gyorsan futó expresszovonatot levegővel meg lehessen állítani?

— Igenis hiszem azt — mondotta az ifju.

— Na, válaszolta Vanderbilt, nekem nincs időm arra, hogy ostobaságokkal foglalkozzam, nekem komoly üzletek után kell látnom.

És ezzel a többszörös milliomos hátat fordított az ifjúnak.

Am Vanderbilt még vasutkirály volt és ezer meg ezer mértföldnyi vasuthálózat állott felügyelete alatt, amikor a vasutak ezrei már általánosan használatba vették a Westingshouse-feket.

Evek múlva történt egyszer, hogy az akkor már szintén milliomos Westingshouse egy társaságban találkozott Vanderbilt-tel.

— Még most is hiszi-e mr. Vanderbilt — kérdezte Westingshouse, — hogy az eszmém olyan bolond gondolat volt?

— Hm, — morogta Vanderbilt — az ön eszméje nem volt bolond, azt ma már belátom, hanem én voltam bolond, mert ha nem lettem volna az, akkor megvettem volna az ön találmányát, óriási pénzt kerestem volna rajta és ma nem kellene szemrehányásokat tennem magamnak.

— Szökés a börtönből. *Dévaról* táviratozzák: Az ügyészség a minap leleplezett egy pénzhamisító bandát, amely a táviródrótot lopkodta s ennek anyagát használta föl a hamisításra. A banda egyik tagját, *Muntyn* Birtut elfogták s a déval ügyészség fogházába szállították. A fogoly a múlt éjjel a fogház második emeletén lévő cellájában kibontotta az utcai falat, azután a rabruhából, lepedéből, ingből font kötéllel leereskedett az első emeletig, azonnán pedig leugrott. Szökését csak reggel vették észre.

— Matursálem anyja a toloncházban. *Budapestről* jelentik: A VII. kerületi kapitányság vezetője elő tegnap egy asszonyt vezettek csavargásért. Tépőrdőtt öregasszonyt, aki a főváros utcáin bolyong, a városligetben alszik s könyöradományokból teng. Az asszony elmondta, hogy 1800-ban született s most 108 éves. A toloncházba küldték.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Walszki Aradon. 191.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A szeptemberi esküdtzéki ciklus pótesküdtjei. A szeptemberi esküdtzéki ciklus tartására kisorsolt rendes esküdték névsorát lapunk tegnapi számában közöltük. Pótesküdték lettek a következők: Balla Frigyes festőművész, Elser Sándor ügynök, Csobán József kőműves, Abelesz Zsigmond háztulajdonos, Pataky Herman méssáros, Antal Benő magánhivatalnok, Winternitz Jenő divatterjesztő, Schlesinger Farkas fakereskedő, Domonkos Gyula bankhivatalnok, Klár Ferenc ezabó.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETE.

Egy régi előfizető. Lapunkban 20 filléres hirdetés sohasem volt. A hirdetések díját a kiadóhivatal állapítja meg. Az apróhirdetések díjai nálunk évek óta egyformák, azaz a vastag betűvel nyomtatott címsorok 8 és többi szó 4 fillér. A küldött 20 fillért a Kossuth szobor gyűjtő perselyébe dobtuk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. Z. A vers aktualitását már elvesztette. A költemény különben szépen van kidolgozva.

Ádám Éva Szép cikkét megkaptuk a legközelebb közöljük. Ilyen cikkeket mindenkor szívesen közlünk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti ár- és értéktáza.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 13.

Kínálat elegendő, vételkedv jó, tartott árak. Amerika 2-el olcsóbb.

Az árak az alábbiak szerint alakultak:

	Deli sárlat	2 órai sárlat
Búza áprilisra . . .	11.57—11.58	11.57—11.58
Búza októberre . . .	11.21—11.22	11.20—11.21
Zab októberre . . .	8.19—8.20	8.20—8.21
Rozs októberre . . .	9.27—9.28	9.27—9.28
Tengeri májusra . . .	7.21—7.22	7.0—7.21
Tengeri augusztusra . . .	7.71—7.72	7.74—7.75

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	652.75
Magyar hitelrészvény	747.75

Budapest-kőbányai sertéskereskedelese.

— Augusztus 13. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 130—131 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 131—132 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 135—137 fillérig. Szarbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 241—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Augusztus hó 10. napján volt készlet 37.584 darab, augusztus 11. napján főlhajtatott 1394 darab, augusztus 11. napján elszállított 313 darab, augusztus 11. napjára maradt készletben 38.665 darab. A hízott sertés átlag árszáma: kellemesebb

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 13. —

Fehér Kereszt szálloda. Matolesi Mangu Áron tanító és neje Nagyszalonta. Nagy Jenő szolgabíró M.-Sziget. — Fischer József utazó Budapest. — Hatzunger Gusztáv honvédhadnagy Lugos. — Schuster József fakereskedő Rozonyó. — Borbély Imre tornatanár Nagyszalonta. — Verdeler Andor főkönyvelő Keszinc. — Horvátszky Pál dr. orvos Perlán. — Beck Márton utazó Budapest. — Igmándy Mihály utazó Budapest. — Steiner Hugó utazó és neje Bécs. — Kimberg Géza őrmester Budapest. — Philipp Rikárd utazó Budapest. — Kranszler Ottó kereskedő Bécs. — Beck Emil utazó Budapest. —

Wakszmann Miksa utazó Bécs. — Stern Mór utazó Bécs. — Fischhoff Lipót kereskedő Bécs. — Lucion Leo utazó Cerny.

Központi szálloda. Varga Antal fakereskedő Budapest. — Hartmann Jenő fakereskedő Budapest. — Antal Béla utazó Budapest. — Rikárd Jenő utazó Budapest. — Kulcs István jószágigazgató Jaska. — Dunsitz Emil dr. orvos Lugos. — Molnár István miniszteri tanácsos Budapest. — Herczeg Flóra magánzónó Jászberény. — Propper Imre utazó Budapest. — Fendler K. Farkas tisztviselő Budapest. — Baráth István dr. járásbíró Jászberény. — Koller Kálmán dr. járásbíró Jászberény. — Pálka Jenő tanár Székelyudvarhely. — Scharwacz Jakab utazó Budapest. — Paks Lajos fakereskedő Budapest. — Berger Jakab utazó Budapest. — Houffel Sándor mérnök Budapest. — Goldstein Mór fakereskedő Nagyvács. — Ruchard Ferenc utazó Budapest. —

Vass szálloda. László Mihály vendéglős Pászto Sauerbraun Mór gyáros Zágráb. — Fischmann Henrik búvársz Miskolc. — Papp Kornél dr. tanár Brassó. — Deutsch Imre utazó Budapest. — Taschán Bertalan hivatalnok Budapest. — Brasch József kereskedő Sajtény. — Schenk Jakab utazó Budapest. — Vidor József tanító Kiszécsentmiklós.

Pannonia-szálloda. Reicht János gyáros Budapest. — Dáson Béla utazó Budapest. — Faragó Jenő tanár Nagykanizsa. — Bergely Lajos vendéglős Kisjenő. — Horovitz Samu vállalkozó Kolozsár. — Moga Vazul plébános Sarkadkeresztúr. — Fischer Antal kereskedő Apáti. — Poszt Ádám földműves Elek. — Roth Ferenc utazó Temesvár. — Veres Miksa intéző Kishalmagy. — Horváth Antal tisztviselő Szászsebes. — Szerecsen Tivadar jegyző Sistarócs. — Strasser Jakab kereskedő Gurahonc. — Friedrich Aladár utazó Temesvár.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Szenzáció! Othello, Shakespeare tragédiája a párisi Comédie française művészeinek előadásában.

Műsor 1908. augusztus hó 14-én, pénteken:

1. egy vízesés. Természeti felvétel. — 2. Az öreg juhász Megható életkép. — 3. A két tündér. Színes fantasztikus kép. — 4. A boszorkány leánya. Dráma. — 5. A kém. Szenzációs felvétel az 1870-iki francia német háborúból. — 6. Gyermek megvarázslója. Természeti felvétel. — 7. Sztrájkőrő. Bohózat. — 8. Othello, Shakespeare tragédiája. Szenzációs felvétel a párisi Comédie française művészeinek előadásában.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Cukrászda

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős

Bolgár Lajos.

MIT MOND A KÖZÖNSÉG.*

Utcák postaszekrény nélkül.

A Tököl-téri fiók posta egyik nagy hiányára hívom fel sok nasztalan kísérlet után az uton is az érdekeltek és a postai hatóság figyelmét. Ennél a postahivatalnál mindössze egy kis zöld szekrény áll a közönség rendelkezésére, a levelek bedobására; ez a szekrény oly kicsiny, hogy egy rendes nagyságú levél alig dőbható be és gyakran megtörténik, hogy ha egy levél a nyíl ásnál fennakad, a szekrény órákig nem is használható. Minthát a román egyházmegyei épületeiről eltávolították az évek óta ott levő nagy piros postaszekrényt, az egész környéken nem áll a közönségnek rendelkezésére megfelelő levélsekény és a levelekkel aenytelenek a főtérre bejönni. A közönség többszöri felszólalására a postahivatalnál alkalmazott kisasszony három hónappal ezelőtt felterjesztést tett már az ügyben, de mind eddig eredménytelenül. Remélhető tehát, hogy a sajtó hangja végre segít ezen a hiányon és a postafőnökség intézkedik, hogy egy rendes nagyságú levélsekény helyettesítse a Tököl-téren.

Arad, 1908. augusztus 13.

Egy Tököl-téri lakos.

* Az ezen rovat alatt közlöttéért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

NYILTTER.*

Szép mell

két hó alatt szerezhető a „Pillules Orientales” által, mely az egyetlen szer, miáltal a mell fejlődését előmozdítjuk, annak erősségét helyreállítjuk és a női kebelnek gyönyörűtelt formát ad, anélkül, hogy az egészségére kártékony lenne.

Az arsenikum mentességért felelünk. Kiváló orvosok által elismert. Teljes diszkrétio. 1 doboz használati utasítással 8 korona 54 fillér. Bérmentve.

J. Ratié, gyógyszerész Páris. Raktár Budapest: Török József gyógyszerárán, Király-utca 12. 5784

Gabonarakár kiadó!

A buza piac tőzsomszédságában Maros-utca 3-ik szám alatti emeletes modern berendezésű és jól szellőztetett tizenkétezeröttszáz métermázsra befogadásra alkalmas

gabonarakárunk azonnal kiadó.

Bővebbet József főherceg-ut 12. szám alatti irodánk nyújt. 2683

Fodor és Reisinger.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

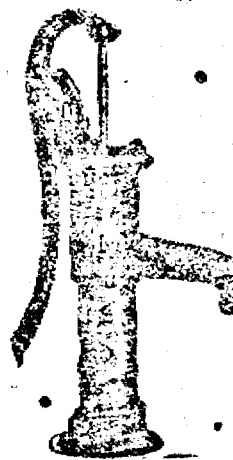
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyárárakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsáig cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közönségeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummizott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely helyi vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló
Vörösmarthy-utca 3.

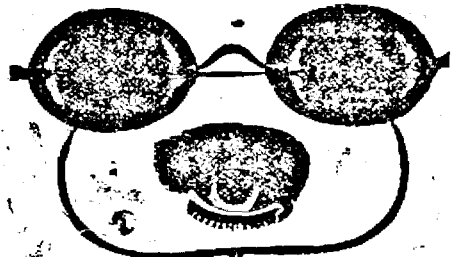
A legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig elvállal munkákat ugy
helyben, mint vidéken. 1905

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrassy-lőr és Weitzer János-utca sarkán

Hiad és javít mindennemű órákat két
évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon.
Raktáron tart mindennemű színházi látsze-
veket a legkülömbözőbb kiállításban, leg-
finomabb lorgnettek, orrcsipesz és szem-
üvegek, arany, ezüst, nickel és tekenő-
béka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

● Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, bor, must és szesz részére, to-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsipeszök or-
vosi rendelet szerint azonnal ké-
szíttetnek.

DELÉN,

szövet, zefir, ruhavászon, kreton,
batiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

cségnél 1881

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

Arad, szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalától.

2036—1908. khsz.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy Aradon
1908. augusztus hó 7-ik napján
egy darab pej kanca csikó elfoga-
tott.

A tulajdonos folyó évi augusz-
tus hó 15. napjáig a kapitányi hi-
vatalnál jelentkezhetik és tulajdon-
jogát beigazolhatja.

Ha a tulajdon-jogát beigazolni
képes tulajdonosa, a fenti határ-
idő alatt nem jelentkezik, az állat
mint gazdátlan jószág nyilvános
árverésen el fog adatni.

Arad, 1908. évi augusztus hó 7.

Rendőrkapitányság.

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Kitűnő hatásu vese- és hólyagbajoknál.

Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített,
rendkívül üdítő asztali viz.

Üdit, gyógyít! 5881 Orvosilag ajánlva.

Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a veseme-
dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatá-
sának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:
Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdön.

22955—1908. sz.

Hirdetmény.

Az 1908. évi július hónapban
engedélyezett italmérések várható
forgalmáról az aradi m. kir. pénz-
ügyi biztosság által küldött ösz-
szeirási jegyzék 8 drb. ivét az
állami jövedékről szóló 1899. évi
XXV. t.-cz. 17. §-a és az erre vo-
natkozó utasítás 17. §-a értelmé-
ben 1908. évi augusztus hó 12-től
számítandó 8 napra a városi fo-
gyasztási adófelügyelőségél köz-
szemlére azzal tesszük ki, hogy
azokat az érdekeltek, névszerint
Kancsur Kálmán, Szeitz Péter,
Markovits Ida, Általános fogyaszt-
ási szövetkezet, Kovács Istvánné,
Bartalus Lászlóné, Molnár Miklós
és ált. fogy. és termelő szövetke-
zet, kik italmérési engedélyt kap-
tak, nemcsak megtekinthetik, ha-
nem az azokban kitüntetett for-
galmi adatokra nézve ugy neve-

zetek, mint az aradi kereskedelmi
testület és az ipartestület is nyujt-
hatnak be a fentebb jelzett idő
alatt a városi fogyasztási adófel-
ügyelőségél észrevételeket.

Arad, 1908. augusztus hó 7.

A városi tanács.

Nagymennyiségű
plé-pánt és maculatura
jutányos áron
eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

ARADI NYOMDA

REZERVÁRIUM

KÖNYVKÖTÉSZETE

Arad a csatolt vasúti pályán

ADATOK A LEGJOBBAN
FELSZERELT
KÖNYVKÖTÉSZETEINKET,
MOL A LEGJOBBAN MÉRŐSEK
FOGYA A LEGJOBBAN KÜLTAR
DISZKÖTÉSÉT KÜLTAR MÉRŐSEK

DISZMŰMUNKÁK

MONITROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK

FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A kinek

ismerettség híján

háztartásra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
írásra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinszellerre,
vartesszár.

kulcsárra,
gazdatisztára,
szakácsnőre,
szobalányra,
házi- vagy
irodatisztára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

eladni kíván

butort,
songorát,
dort,
gyümölcsöt,
gabonát.

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

bérbeadni kíván

házakat,
házat,
vadászterü-
leteket.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

Aki

szüdeseket vétel vagy bérbevételei céljából keresi.

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezni, ha az

ARADI KOZLONY

kis hirdetései

rovatait használja.

Eladó!

Egy jó karban levő két szárnyas nagy kapu; üzlet ajtó és egy kiskerék rollókkal. Cím: Forray-utca 2. sz. alatt. 2591

Egy jóforgalmu szatocsüzlet

tőzsdejoggal, más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóban. 2694

Orczy-utca 19. szám alatt

egy üzlethelyi ég hozzátartozó lakással együtt, azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 2689

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I és Fia könyvkereskedésben Aradon. Telefon 517. 201

Könyvkötészetünkben egy ügyes fiatalulónak

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet hófehérre tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogakat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-
rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

2544 Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

Védekezzünk a

MOLYOK

ellen.

Biztos hatású molypusztító szerünket ajánljuk —.50, 1.—, 2.— koronás
eredeti dobozokban.

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése

ARADON.

DEPILLOR

HAJVESZTŐ.

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnövekedés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.